

Maakuntahallitus

Aika 25.08.2025 klo 08:30 - 10:26

Paikka Hybridi-kokous (Esterinportti 2 B ja Microsoft Teams-sovellus)

Käsitellyt asiat

§	Otsikko	Sivu
§ 110	Kokouksen järjestäytyminen	4
§ 111	Asiantuntijoiden läsnäolo kokouksessa	5
§ 112	Maakuntajohtajan ajankohtaiskatsaus	6
§ 113	VISIO-kaavan suunnitteluperiaatteiden hyväksyminen	7
§ 114	Maakuntahallituksen strategisesti merkittävien kokouksien kutsukäytännön jatkaminen	9
§ 115	Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset vuosille 2025-2029	11
§ 116	Lausunto hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muutoksesta	14
§ 117	Lausunto lentoradan uuden linjauksen maakuntakaavan vastaisuudesta	18
§ 118	Lausunto kansallisen energia- ja ilmastostrategian luonnoksesta	23
§ 119	Lausunto keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) luonnoksesta	34
§ 120	Lausunto Sipoon Gumbostrand-Västerskog-Hitån osayleiskaavan luonnoksesta	47
§ 121	TwinReg - Improving Helsinki-Uusimaa and Harju TWIN REGion cross-border strategic planning, citizen service and cooperation frameworks -projektin perustaminen	55
§ 122	Osavuositarkastus 2/2025	57
§ 123	Uudenmaan ennakkoarvioimisraportti Euroopan unionin tulevaan biotalousstrategiaan	61
§ 124	Vaalien valmistelutoimikunnan jäsenen vaihtuminen: Annielina Toikander Oskari Sundströmin tilalle	63
§ 125	Luottamushenkilöiden matkamääräykset	65
§ 126	Viranhaltijoiden päätökset	66
§ 127	Johtajien antamat lausunnot	68
§ 128	Valmistuneet julkaisut	69
§ 129	Kokousaikataulu tiedoksi	70

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
Läsnä	Markkula Markku	Puheenjohtaja	Saapui § 112 käsittelyn aikana klo 8.41
	Krohn Minerva	I Varapuheenjohtaja	
	Syväranta Mervi	II varapuheenjohtaja	
	Hyvärinen Reetta	Jäsen	
	Kaukola Ulla	Jäsen	Saapui § 112 käsittelyn aikana klo 8.40
	Komulainen Pirjo	Jäsen	
	Lohikoski Pia	Jäsen	
	Koski Olli	Jäsen	
	Nieminen Johannes	Jäsen	
	Piirtola Mikko	Jäsen	
	Saxberg Mirita	Jäsen	
	Sigfrids Frida	Jäsen	
	Stranius Leo	Jäsen	
	Tikkanen Tuomas	Jäsen	
	Vikman-Kanerva Merja	Varajäsen	
	Arajärvi Pentti	Maakuntavaltuuston pj	
	Karhuvaara Arja	Maakuntavaltuuston I vpj	
	Ikkela Kalle	Maakuntavaltuuston II vpj	
	Hava Eeva	Strateginen varajäsen	
	Tarvainen Ritva	Strateginen varajäsen	
Poissa	Kivimäki Otso		
	Bruun Janne		
	Holmberg Sven		
	Ervasti Outi		
Muu	Telén Tuija	Esittelijä	
	Venäläinen Eero	Aluekehitysjohtaja	
	Siivola Mari	Aluesuunnittelujohtaja	
	Isokangas Liisa	Hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä	
	Salo-Jouppila Satu	va. Yhteysjohtaja	
	Suursalmi Tero	Lakimies	

Pöytäkirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Markku Markkula
Puheenjohtaja

Liisa Isokangas
Pöytäkirjanpitäjä

Käsitellyt asiat

110 - 129

Pöytäkirjan tarkastus

Pirjo Komulainen
Pöytäkirjantarkastaja

Frida Sigfrids
Pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävilläpito

Uudenmaan liiton verkkosivut 04.09.2025

Maakuntahallitus

§ 110

25.08.2025

Kokouksen järjestäytyminen

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 110

Esittelijän päätösesitys

Maakuntahallitus

- päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi,
- toteaa, että kyseessä on maakuntavaltuuston 5.10.2021 § 24 hyväksymän perussopimuksen soveltamisohjeen mukainen strategisesti merkittävä kokous, johon on kutsuttu puhe- ja läsnäolo-oikeudella kehyskuntia edustavat varajäsenet,
- valitsee kaksi pöytäkirjan tarkastajaa (Pirjo Komulainen ja Olli Koski).

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus

- **päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi,**
- **totesi, että kyseessä on maakuntavaltuuston 5.10.2021 § 24 hyväksymän perussopimuksen soveltamisohjeen mukainen strategisesti merkittävä kokous, johon on kutsuttu puhe- ja läsnäolo-oikeudella kehyskuntia edustavat varajäsenet,**
- **valitsi pöytäkirjantarkastajiksi Pirjo Komulaisen ja Frida Sigfridsin.**

Maakuntahallitus

§ 111

25.08.2025

Asiantuntijoiden läsnäolo kokouksessa

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 111

Tiivistelmä

Uudenmaan liiton hallintosäännön 114 § mukaan toimitella voi päättää asiantuntijan kuulemisesta yksittäisessä asiassa. Asiantuntija voi olla läsnä kokouksessa asiasta käytävän keskustelun päättymiseen asti.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää myöntää tähän kokoukseen läsnäolo- ja puheoikeuden seuraavasti:

- 113 §; kaavoituspäällikkö Ilona Mansikka
- 118 § ja 119 §: kestävyyspäällikkö Pia Tynys

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Maakuntahallitus

§ 112

25.08.2025

Maakuntajohtajan ajankohtaiskatsaus

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 112

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää merkitä tiedoksi maakuntajohtajan ajankohtaiskatsauksen.

Selostus

Maakuntajohtaja esittelee kokouksessa katsauksen ajankohtaisista asioista:

- Edunvalvonnan linjausten valmistelu
- Yhteysjohtajan valinta
- Helsinki EU Officen tilannekatsaus
- Talouden suuntaviivat vuodelle 2026
- Edellisen pulssikyselyn tulokset
- Muut ajankohtaiset asiat

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä maakuntajohtajan ajankohtaiskatsauksen tiedoksi.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Maakuntahallitus

§ 113

25.08.2025

VISIO-kaavan suunnitteluperiaatteiden hyväksyminen

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 113
253/06.01.00/2024

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se hyväksyy VISIO-kaavan suunnitteluperiaatteet, jotka ohjaavat kaavaluonnoksen laadintaa. Suunnitteluperiaatteet tarkentavat VISIO-kaavan tavoitteita, ja ne on laadittu laajassa vuorovaikutuksessa kaavan sidosryhmien kanssa.

Strateginen lähtökohta

Maakuntaohjelma on lakisääteinen suunnitelma, jossa tarkennetaan maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa vuosina 2022-2025. Pitkän aikavälin strategiaan linjauksiin perustuva maakuntaohjelma eli Uusimaa-ohjelma tavoittelee ekologisesti kestävää, taloudellisesti vastuullista ja sosiaalisesti oikeudenmukaista maakuntaa.

Vihreän, puhtaan siirtymän VISIO-kaava liittyy Uusimaa-ohjelman kaikkiin kolmeen painopisteeseen Ympäristöviisas, Menestyvä ja Onnellinen Uusimaa, ja edistää niiden toteutumista aluesuunnittelun keinoin, mm. helpottaen ja nopeuttaen mahdollisten vihreän siirtymän investointien sijoittumista Uudellemaalle. On tärkeää, että alueidenkäytön suunnittelu tukee maakuntaohjelmaan kirjattuja vihreän siirtymän, älykkään erikoistumisen sekä ympäristöviisaan maakunnan tavoitteita. Samalla se tukee myös Uudenmaan ilmastotiekarttaa sekä älykkään erikoistumisen ohjelmaa.

Uusimaa-ohjelman päivitystyö on käynnistynyt vuonna 2025, ja kaavatyö etenee sen rinnalla tiiviissä vuorovaikutuksessa, yhteisiä selvityksiä ja yhteistä vuorovaikutusta hyödyntäen.

Selostus

Suunnitteluperiaatteet

VISIO-kaavalle on tavoitteiden, taustaselvitysten (mm. kaavan teemojen kehityskuvat) ja saadun OAS-palautteen pohjalta kiteytetty suunnitteluperiaatteet, jotka ohjaavat kaavaluonnoksen laadintaa syksyllä 2025. Suunnitteluperiaatteet tarkentavat VISIO-kaavan tavoitteita, ja ne on laadittu laajassa vuorovaikutuksessa kaavan sidosryhmien, kuten kuntien asiantuntijaryhmien ja yhteistyöryhmien, kanssa.

Tavoitteet määrittelevät mihin kaavalla pyritään ja suunnitteluperiaatteet kuvaavat tarkemmin millä kaavan keinoilla sinne päästään, ja miten suunnittelukysymyksiä aiotaan kaavassa ratkoa. Periaatteet saavat konkreettisen muotonsa kaavaratkaisuissa ja kaavan asiakirjoissa.

Suunnitteluperiaatteet on kirjattu yleisellä tasolla, mutta liiteaineistossa on esitelty esimerkkejä siitä, miten ne voisivat toteutua kaavaluonnoksessa. Esimerkiksi suunnitteluperiaatteissa termi "alueiden huomioon ottaminen" voi kaavaluonnosvaiheessa tarkoittaa minimissään sopivien alueiden tunnistamista selvitysten perusteella, tai maksimissaan oikeusvaikutteista kaavan yleismääräystä tai merkintää kaavakartalla.

Suunnitteluperiaatteissa on huomioitu, että VISIO-kaava on vaihemaakuntakaava, joka osittain täydentää, mutta voi myös korvata voimassa olevan maakuntakaavan ratkaisuita. Vaihekaavalla voidaan muuttaa myös vain osaa jonkun kaavateeman merkinnöistä. Myös maakuntakaavoituksen muuttuva toimintaympäristö, etenkin lainsäädäntö, voi vaikuttaa mahdollisuuksiin toteuttaa suunnitteluperiaatteita.

VISIO-kaavan suunnitteluperiaatteita on yhteensä 30, ja ne on jaoteltu kaavan viiden teeman alle vastaavalla lyhenteellä. Energiateemaan liittyvät suunnitteluperiaatteet E 1-5; Luonto ja hiilensidonta -teemaan liittyvät suunnitteluperiaatteet LH 1-8; Teollinen tuotanto, kiertotalous ja maa-aineshuolto -teemaan liittyvät suunnitteluperiaatteet T 1-5; Logistiikka ja pitkän matkan henkilöliikenne -teemaan liittyvät suunnitteluperiaatteet LL 1-10 ja Vesihuolto ja vesivarat -teemaan liittyvät suunnitteluperiaatteet V 1-2.

Maakuntahallitukselle esitellään kokouksessa suunnitteluperiaatteet sekä perusteluja ja esimerkkejä niiden mahdollisesta toteutumisesta kaavatyössä. Suunnitteluperiaatteet ovat esityslistan liitteenä.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää hyväksyä VISIO-kaavan suunnitteluperiaatteet.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Käsittely:

Käsittelyn aikana esittelijä teki seuraavan muutoksen pohjaesitykseensä:

- Liite-asiakirjan kohdan E2 tekstikohdan alku muutetaan kuulumaan: *"Edistetään ja ohjataan"*.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti hyväksyä VISIO-kaavan suunnitteluperiaatteet esittelijän kokouksessa tekemän muutetun päätösesityksen mukaisena.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntija Ilona Mansikka

Liitteet

Liite 1 MHS_25082025_VISIO-kaava Suunnitteluperiaatteet_LIITE

Maakuntahallitus

§ 114

25.08.2025

Maakuntahallituksen strategisesti merkittävien kokouksien kutsukäytännön jatkaminen

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 114
763/00.01.02.04/2021

Tiivistelmä

Hallintosäännön mukaan maakuntahallituksen varajäsenillä on läsnäolo- ja puheoikeus maakuntahallituksen strategisesti merkittävässä kokouksissa Uudenmaan alueellisen edustavuuden turvaamiseksi maakuntavaltuuston määrittelemällä tavalla. Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto päättää jatkaa aiempaa kutsukäytäntöä hallituksen strategisten kokousten osalta valtuustokaudella 2025-2029.

Selostus

Maakuntavaltuusto on tehnyt 12.12.2012 § 26 päätöksen perussopimuksen soveltamisohjeesta. Tuon soveltamisohjeen mukaan niiden maakuntahallituksen varsinaisten jäsenten, jotka edustavat alle 100 000 asukkaan kuntia, varajäsenet tulee kutsua puhe- ja läsnäolo-oikeudella hallituksen strategisesti merkittäviin kokouksiin ja seminaareihin. Lisäksi heille tulee toimittaa sama päätöksentekoon liittyvä materiaali kuin varsinaisille jäsenillekin.

Hallintosäännön mukaan maakuntahallituksen puheenjohtaja päättää, milloin kyseessä on maakuntahallituksen strategisesti merkittävä kokous. Strategisesti merkittäviksi kokouksiksi on aiemman käytännön mukaan katsottu muun muassa kaikki kokoukset, joissa käsitellään maakuntahallituksen valtuuston päätettäväksi esittämiä asioita kuten talous- ja toimintasuunnitelma, tilinpäätös ja toimintakertomus, maakuntakaavaprosessiin liittyvät selkeät päätökset sekä Uudenmaan kehittämistä koskevat ohjelma-asiakirjat.

Soveltamisohjetta on noudatettu sellaisenaan perussopimuksen voimaantulosta lähtien maakuntavaltuuston tekemillä päätöksillä. Uudenmaan alueellisen edustavuuden turvaamiseksi maakuntahallituksessa aiempaa käytäntöä on perusteltua jatkaa myös valtuustokaudella 2025-2029.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että niiden maakuntahallituksen varsinaisten jäsenten, jotka edustavat alle 100 000 asukkaan kuntia, varajäsenet tulee kutsua puhe- ja läsnäolo-oikeudella hallituksen strategisesti merkittäviin kokouksiin ja seminaareihin. Lisäksi heille tulee toimittaa sama päätöksentekoon liittyvä materiaali kuin varsinaisille jäsenillekin.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esittää maakuntavaltuustolle, että niiden maakuntahallituksen varsinaisten jäsenten, jotka edustavat alle 100 000 asukkaan kuntia, varajäsenet tulee kutsua puhe- ja läsnäolo-oikeudella hallituksen strategisesti merkittäviin kokouksiin ja seminaareihin. Lisäksi heille tulee toimittaa sama päätöksentekoon liittyvä materiaali kuin varsinaisille jäsenillekin.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Tuija Telén

Maakuntahallitus
Maakuntahallitus

§ 78
§ 115

09.06.2025
25.08.2025

Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset vuosille 2025-2029

Maakuntahallitus 09.06.2025 § 78

Tiivistelmä

Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset on liiton uuden strategiamallin mukainen asiakirja liiton kansainvälisen toiminnan strategisen suunnittelun ja toiminnan tueksi. Asiakirjassa asetetaan tavoitteet Uudenmaan liiton kansainväliselle toiminnalle tulevana vuosina, luodaan katsaus kansainvälisen toiminnan nykytilaan sekä tunnistetaan kansainvälisen toiminnan vaikuttavuuden lisäämisen kannalta keskeisiä kehittämistarpeita, joihin tulevana vuosina tulee panostaa.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se hyväksyy Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset vuosille 2025-2029.

Selostus

Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset on liiton uuden strategiamallin mukainen asiakirja liiton kansainvälisen toiminnan suunnittelun tueksi. Kansainvälisen toiminnan linjauksissa asetetaan tavoitteet Uudenmaan liiton kansainväliselle toiminnalle, luodaan katsaus tähänhetkiseen kansainväliseen toimintaamme sekä tunnistetaan kansainvälisen toiminnan vaikuttavuuden lisäämisen kannalta keskeisiä kehittämistarpeita ja toimenpiteitä, joilla kansainvälisen toimintamme vaikuttavuutta tullaan kehittämään tulevana vuosina.

Kansainvälisen toiminnan linjaukset ovat suuntaa antavia strategisen tason linjauksia, joista johdetaan tarkemmat toimenpidekokonaisuudet Uudenmaan liiton eri asiakokonaisuuksien toimenpideohjelmiin. Asiakirjassa esitetyt kansainvälisen toiminnan tavoitteet ja niiden toteuttamiseksi tunnistetut kehittämistarpeet edistävät Uusimaa-ohjelmassa määriteltyjen strategisten tavoitteiden toteuttamista.

Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjausten tarkoituksena on tukea liiton kansainvälisen toiminnan systemaattista kehittämistä tulevien vuosien aikana. Kansainvälisen toiminnan tulee tukea Uusimaa-ohjelmassa määriteltyjen tavoitteidemme saavuttamista, kehittää Uudenmaan kansainvälistä tunnettuutta ja houkuttelevuutta kansainvälisten osaajien ja yritysten silmissä sekä vahvistaa vaikuttavuuttamme.

Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset ovat voimassa vuonna 2025 alkavan valtuustokauden loppuun. Asiakirjassa esitetyt tavoitteet ja tunnistetut kehittämistarpeet päivitetään tai täsmennetään tarpeen mukaan.

Tavoitteena on, että kansainvälisen toiminnan linjauksilla voidaan tulevana vuosina kehittää Uudenmaan liiton kansainvälistä toimintaa aiempaa

vaikuttavammaksi. Uusimaa kasvaa ennen kaikkea kansainvälisyydestään ja Uudenmaan liitto haluaa omalla kansainvälisellä toiminnallaan tukea tätä.

Kansainvälisen toiminnan linjaukset on valmisteltu yhteistyössä Uudenmaan liiton johtoryhmän, henkilöstön sekä Helsinki EU Office'n kanssa.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää hyväksyä Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset vuosille 2025-2029.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana Ulla Kaukola Pirjo Komulaisen kannattamana esitti asian palauttamista valmisteluun. Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti palauttaa asian valmisteluun.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Tuija Telén
Asiantuntija Ida Honkanen

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 115
253/00.01.02.00/2025

Tiivistelmä

Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset on liiton uuden strategiamallin mukainen asiakirja kansainvälisen toimintamme strategisen suunnittelun tueksi. Asiakirjassa asetetaan tavoitteet Uudenmaan liiton kansainväliselle toiminnalle tulevina vuosina, luodaan katsaus kansainvälisen toiminnan nykytilaan sekä tunnistetaan kansainvälisen toiminnan vaikuttavuuden lisäämisen kannalta keskeisiä kehittämistarpeita, joihin tulevina vuosina tulee panostaa. Asiakirjaa on päivitetty maakuntahallituksen 9.6.2025 kokouksesta saadun evästyksen pohjalta.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se hyväksyy Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset vuosille 2025-2029.

Selostus

Maakuntahallitus palautti asian valmisteluun edellisessä kokouksessaan. Asiakirjaan on tehty evästyskeskustelun mukaiset muutokset.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset vuosille 2025-2029,
- valtuuttaa maakuntajohtajan tekemään asiakirjaan tarvittavia täsmennyksiä ja päivityksiä.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Käsittely:

Käsittelyn aikana Pirjo Komulainen Pia Lohikosken kannattamana esitti, että tämä asiak kohta jätetään pöydälle. Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti jättää asian pöydälle.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Tuija Telén
Asiantuntija Ida Honkanen

Oheismateriaali

Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset vuosille 2025-2029

Kooste Uudenmaan liiton kansainvälisen toiminnan linjaukset

Maakuntahallitus

§ 116

25.08.2025

Lausunto hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muutoksesta

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 116
335/03.00.00/2025

Tiivistelmä

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan muutettavaksi voimassa oleva hyvinvointialue- ja maakuntajakolaki hyvinvointialuelaksi sekä säädettäväksi uusi erillinen maakuntajakolaki. Maakuntajakolaissa määritellään maakuntien aluejaon perusteet, joiden mukaan maakunnaksi määrättäisiin alue, jonka kunnat muodostavat toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.

Maakuntalain säätämisen jälkeen hyvinvointialueen aluemuutokset eivät enää vaikuttaisi suoraan maakuntajakoon. Nykyiseen maakuntajakoon ei esitetä muutoksia.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 28.8.2025 klo 16 lausuntopalvelun kautta.

[Linkki luonnokseen hallituksen esitykseksi.](#)

Asian tausta

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevaa hyvinvointialue- ja maakuntajakolakea. Hyvinvointialue ja maakuntajakolain nimike ehdotetaan muutettavaksi hyvinvointialuejakolaiksi. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi uusi, erillinen maakuntajakolaki. Hyvinvointialueen muutos ei johtaisi enää maakuntajaon muutokseen.

Uudessa maakuntajakolaissa säädettäisiin maakuntajaon perusteista (kriteereistä) ja sen muuttamisen edellytyksistä, vireillepanosta ja valmistelusta.

Lainsäädäntöön lisättäisiin myös joitakin hyvinvointialueita koskevia muutoksia ja teknisiä tarkistuksia, jotka eivät liity maakuntajakolaan.

Nykyistä hyvinvointialuejakoa ja maakuntajakoa tai niiden perusteita ei esitetä muutettavaksi. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Ehdotus lausunnoksi

Ehdotettu hyvinvointialuejakolaki (1 lakiehdotus)

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja eriyttää hyvinvointialuejakoa ja maakuntajakoa koskevaa sääntelyä sekä pyrkiä perustuslain 122 §:ssä tarkoitettuihin yhteensopiviin aluejaotuksiin. Tarkoituksena on irrottaa muut aluejaot hyvinvointialuejaon muutoksista, jotka perustuvat hyvinvointialueen tehtäviin ja palauttaa maakuntajako ja sen perusteet valtion aluejakojen yhteiseksi perustaksi.

Laissa säädettynä poikkeuksena hyvinvointialueen ja maakuntajaon väliseen yhteyteen esitetty hyvinvointialuelaki mahdollistaisi edelleen ratkaisun, jossa maakunnan alueella on useampi hyvinvointialue. Asia on erityisen merkityksellinen Uudellamaalla, jossa sijaitsee neljä hyvinvointialuetta ja Helsingin kaupunki. Uudenmaan hyvinvointialueiden muutokset esimerkiksi yhdistämisellä toisiin hyvinvointialueisiin Uudenmaan sisällä tai jopa ulkopuolelle johtaisi nykyisen lainsäädännön mukaan myös maakuntajaon muutokseen, mikä ei ole perusteltua maakuntajaon kriteereiden näkökulmasta. Kannatettavaa on myös ehdotus siitä, että hyvinvointialuejakoa muutettaessa on selvitettävä vaikutus myös maakuntajakoon.

Hyvinvointialuejaon ja maakuntajaon erottaminen erillisiksi laeiksi mahdollistaisi myös sen, että hyvinvointialue voisi tarvittaessa muodostua useammasta kokonaisesta maakunnasta ilman, että muutos väistämättä vaikuttaisi suoraan maakuntajakoon.

Ehdotettu maakuntajakolaki (2 lakiehdotus)

Uudessa maakuntajakolaissa säädettäisiin maakuntajaon perusteista ja maakuntajakoa koskevasta päätöksenteosta ja sen valmistelusta. Maakuntajako toimisi alueiden kehittämisen, aluesuunnittelun ja hallinnon järjestämisen perusaluejakona (1 §).

Nykyisin voimassa oleva sääntely on sitonut maakuntajaon ja hyvinvointialuejaon toisiinsa ja hyvinvointialueen muuttaminen muuttaisi maakuntajakoa hyvinvointialueen muutosta vastaavalla tavalla. Esityksen mukaan maakuntajaolle säädettäisiin erikseen perusteet, joiden nojalla maakuntajako olisi yhtenäinen ja kuvastaisi alueen yhteenkuuluvuutta. Tällöin maakuntajako ei enää pohjautuisi sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toiminnallisiin edellytyksiin, jotka suuresti poikkeavat maakuntajakolaissa esitetyistä maakunnan alueen kriteereistä.

Maakunnaksi määrättäisiin alue, jonka kunnat muodostavat toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden (2 §). Pykälän yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan maakunnan alueen määrittämisessä käytettävät keskeiset kriteerit ovat asiantuntijajärjestöjen ja palveluyhteydet, työssäkäyntiliikenne, kuntien yhteistoiminta, elinkeinoelämän yhteydet, yhdistystoiminta-alueet sekä kulttuuri- ja historialliset perinteet. Uudenmaan liitto pitää kriteereitä perusteltuina. Kuten esityksessä todetaan, maakuntajako on tavoitteiltaan ja perusteiltaan erilainen kuin hyvinvointialuejakoa ja siihen ei enää sovellettaisi hyvinvointialuetta koskevia kriteerejä.

Valtioneuvosto päättää maakuntien lukumäärän, alueet ja nimet kuten voimassa olevankin lain mukaan (3 §). Uudenmaan liitto kannattaa esitystä.

Voimassa olevassa hyvinvointialue- ja maakuntajakolaissa ei säädä maakuntajaon muuttamista koskevasta edellytyksistä, muuttamisen

vireilletulosta tai siihen liittyvästä valmistelusta. Uudenmaan liitto kannattaa säätelyn tarkentamista näiltä jo pelkästään oikeusvarmuuden kannalta. Esityksen mukaan maakuntajakoa voidaan muuttaa, jos alue täyttää edellä mainitut kriteerit (2 §) ja alue olisi kielellisesti yhteensopiva turvaamalla suomen- ja ruotsinkielisen väestön oikeudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan (4 §). Uudenmaan liitto pitää kielellisten oikeuksien turvaamista hyvin tärkeänä.

Maakuntajaon vireilletulon osalta maakuntajakolaissa esitetään, että maakuntajakoa voitaisiin muuttaa kuntien, maakunnanliittojen, valtiovarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön tai ympäristöministeriön aloitteesta (5 §). Aloitteessa on perusteltava maakuntajaon muuttamisen tarve ja maakunnan alueen määrittelyssä käytettävät yllä mainittujen kriteerien mukaisen tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden muodostuminen. Maakunnan liiton näkökulmasta työ- ja elinkeinoministeriön tai ympäristöministeriön aloiteoikeudet ovat ymmärrettäviä, sillä mainittujen ministeriöiden hallinnonaloilla on liittymäpinta maakunnan liittojen toimialaan alueiden kehittämisen ja aluesuunnittelun näkökulmasta. Kuntien osalta Uudenmaan liitto painottaa niiden omaa näkemystä siitä, mihin maakuntaan ne katsovat olevan vahvimmat siteet.

Esityksen mukaan valtionvarainministeriön on otettava huomioon Euroopan unionissa noudattavat aluejaot maakuntajaon muuttamista selvittäessään (6 §). Maakunnan liiton näkökulmasta asia on erittäin tärkeä, sillä liitoilla on merkittäviä tehtäviä unionin ohjelmien rahoittajaviranomaisina, joihin maakuntajako vaikuttaa. Esimerkiksi välittävän toimielimen tehtävät on Hämeen, Kymenlaakson, Päijät-Hämeen ja Varsinais-Suomen maakuntien liittojen osalta koottu Uudenmaan liittoon.

Voimassa olevan lain mukaan valtioneuvoston päätökseen hyvinvointialueen ja maakuntajaon muuttamisesta saa hakea muutosta valittamalla muutoksen kohteena oleva hyvinvointialue ja sen jäsen, mikä maakuntajaon osalta voisi johtaa suorastaan absurdiin tilanteeseen ja soveltumattomaan maakuntajaon muutokseen, jos maakunta on sidottu hyvinvointialueen rajoihin. Esitetyssä maakuntajakolaissa hyvinvointialueen valitusoikeus poistetaan. Valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen on maakunnan liitolla ja kunnalla sekä kunnan jäsenellä. Lisäksi asia on käsiteltävä kiireellisesti (10 §). Uudenmaan liitto kannattaa esitettyjä muutoksia.

Ehdotetut muutokset hyvinvointialuelain 27 §:ään ja 87 §:ään

Ei ehdoteta lausuttavan. Lain 27 § käsittelee hyvinvointialueen valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamista ja 87 § luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia.

Muut huomiot esityksestä

Uudenmaan liitto kannattaa hyvinvointialue- ja maakuntajakolain nimikkeen muuttamista hyvinvointialuejakolaiksi ja erillisen maakuntajakolain säätämistä kuten luonnoksessa hallituksen esitykseksi eduskunnalle hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi esitetty. Uudenmaan liitto pitää myös lainsäädännön muutoksen tavoitteita erittäin perusteltuina.

Hyvinvointialueen muuttaminen, hyvinvointialueiden yhdistyminen ja hyvinvointialueen jakaminen ei esityksen mukaan enää muuttaisi maakuntajakoa hyvinvointialueen tai hyvinvointialueiden muutosta vastaavasti, mikä on edellä esitetyn perusteiden erittäin keskeistä. Aluejakojen eriyttämisen jälkeen hyvinvointialue ei myöskään voisi enää valittaa maakuntajaon muutoksesta.

Esityksessä todetaan, että sillä ei ole suoria vaikutuksia valtion viranomaisten eikä kuntien ja hyvinvointialueiden toimintaan tai rahoitukseen. Esityksellä on kuitenkin erittäin suuri merkitys maakunnallisen toiminnan perusedellytysten ja niiden turvaamisen kannalta.

Muutokset on perusteltua saattaa voimaan esitettyssä muodossa. Lisäksi esitys on kokonaisuudessaan hyvin laadittu. Uudenmaan liitto kiittää myös riittävän pitkää lausuntoajasta.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas
Asiantuntija Tero Suursalmi

Täytäntöönpano:

Valtiovarainministeriö

Maakuntahallitus

§ 117

25.08.2025

Lausunto lentoradan uuden linjauksen maakuntakaavan vastaisuudestaMaakuntahallitus 25.08.2025 § 117
349/06.02.00/2025**Tiivistelmä**

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon. Tämä lausunto on Uudenmaan liiton tulkinta Lentoradan yleissuunnitelmavaiheen ns. uudesta Lentoradan linjauksesta. Lausunto ottaa kantaa muihin alueen raideyhteyksiin ainoastaan siltä osin, että mahdollistaako Lentoradan uusi linjaus muiden ratojen toteutumisen maakuntakaavan mukaisina. Uudenmaan liitto katsoo, että Lentoradan uusi linjaus ei ole voimassa olevan maakuntakaavan vastainen..

Asian vireilletulo

Lentorata Oy pyytää Uudenmaan liitolta lausuntoa siitä, onko Lentoradan uusi linjaus maakuntakaavan vastainen. Lausuntopyyntö saapui 23.6.2026, eikä siinä ole annettu määräaikaa.

Lentorata Oy tehtävänä on suunnitella Pasilasta Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta Keravalle kulkeva uusi kaukoliikenteen ratayhteys. Suunnitelma on nyt yleissuunnitelmavaiheessa, joka käynnistyi keväällä 2024 ja sen on tarkoitus valmistua vuoden 2026 alussa. Ratalain mukainen ratasuunnitelman laadinta on tarkoitus käynnistää vuonna 2026, ja sen on määrä valmistua vuoden 2028 alkupuolella. Yleis- ja ratasuunnitelman laatimista säätelee ratalaki.

Asian tausta

Lentorata on uusi kaukoliikenteelle suunnattu nopea ratayhteys, joka kulkisi pääosin tunnelissa Helsingistä lentoaseman kautta Keravan pohjoispuolelle pääradalle. Lentorata toisi vaihdottomat yhteydet maakunnista lentoasemalle ja vapauttaisi merkittävästi kapasiteettia Pääradalla Kerava-Pasila välille lähiliikenteen ja tavaraliikenteen käyttöön. Lentorata mahdollistaa myös nykyistä nopeamman lähijunayhteyden lentoasemalle, parantaen saavutettavuutta erityisesti muualta Helsingin seudulta.

Lentoradan suunnittelualueetta koskee Helsingin seudun vaihemaakuntakaava, joka on osa Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuutta. Uusimaa-kaavan kokonaisuuteen kuuluvat kolme vaihemaakuntakaavaa ovat saaneet lainvoiman 13.3.2023 korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä.

Maakuntahallitus on antanut lausunnon Lentoradan YVA-selostuksesta 11.12.2023. ELY on antanut arviointimenettelystä yhteisviranomaisen perustellun päätelmän 23.2.2024. YVA-menettelyssä tarkasteltavat vaihtoehdot ovat olleet voimassa olevan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan mukaisia.

Lentoradan yleissuunnitelman laatimisen aloittamisesta kuulutettiin Liikenne- ja viestintäviraston toimesta 13.3.2024. Yleissuunnitelman laadinnan aikana on tutkittu esiselvityksessä esitetyle Päärataan liittymiselle vaihtoehtoisia ratkaisuja. Näiden vaihtoehtojen joukosta on valikoitunut nyt ns. uusi linjaus, joka kääntyisi jo aiemmin Tuusulan alueelta Vantaan puolelle ja liittyisi päärataan suoraan etelästä. Uusi linjaus poikkeaa maakuntakaavan ohjeellisesta linjauksesta eikä se ole ollut mukana YVA-arvioinnista. Lentorata Oy perustelee uutta linjausta mm. merkittäväillä kustannussäästöillä. Perustelut on laajemmin avattu lausuntopyyntöissä, joka on esityslistan liitteenä.

Tulkinta linjauksen suhteesta maakuntakaavaan on välttämätön hankkeen etenemiselle. Hankkeen yleissuunnitelmaa ei voida hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa (ratalaki 10 §).

Lentoradan tarkempi linjaus tullaan esittämään parhaillaan laadittavassa VISIO-vaihemaakuntakaavassa radan suunnitteluaineiston pohjalta.

Ehdotus lausunnoksi

Tämä lausunto on Uudenmaan liiton tulkinta Lentoradan yleissuunnitelmavaiheen ns. uudesta Lentoradan linjauksesta. Lausunto ottaa kantaa muihin alueen raideyhteyksiin ainoastaan siltä osin, että mahdollistaako Lentoradan uusi linjaus muiden ratojen toteutumisen maakuntakaavan mukaisina. Uudenmaan liitto katsoo, että Lentoradan uusi linjaus ei ole voimassa olevan maakuntakaavan vastainen.

Arviointia Lentoradan uuden linjauksen suhteesta maakuntakaavaan on tehty ottaen huomioon sekä alueidenkäyttölaki että ratalaki:

Alueidenkäyttölain 32 § mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Ratalain 10 §:ssa todetaan, että rautatien rakentamista koskevan yleissuunnitelman tulee perustua oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Yleissuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa.

Lentoradan yleissuunnitelman etenemisen kannalta keskeistä on arvioida, voidaanko Lentoradan uusi linjaus (ja sen vaikutukset, erityisesti vaikutukset Itäradan linjaukseen) tulkita hyväksyttäväksi eroavaisuudeksi voimassa olevasta maakuntakaavasta, vai onko uusi linjaus tulkittavissa maakuntakaavan vastaiseksi.

Maakuntakaavatilanne

Lentorata sijoittuu alueelle, jolla on voimassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaava. Lentoradan jatkeeksi suunniteltu Itärata sijoittuu läntisimmältä osaltaan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan alueelle.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Lentorata on osoitettu merkinnällä "Liikennetunnelin ohjeellinen linjaus". Alueelle kohdistuu myös

muita maakuntakaavamerkintöjä määräyksineen ja sitä koskevat myös maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset.

Lentoradan maakuntakaavamerkinnän ”Liikennetunnelin ohjeellinen linjaus” kuvauksessa todetaan, että ”Katkoviivamerkinnällä osoitetaan liikennetunnelin ohjeellinen linjaus silloin, kun tunnelin tarkka sijainti on ratkaisematta.” Kaavamerkintää koskee seuraava kaavamääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota seudullisiin ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeisiin, luonnonsuojeluun, kulttuuriympäristöön ja kulttuuriperintöön, maisemaan, pohja- ja pintavesien suojeluun sekä lajiston liikkumiseen. Lisäksi on pyrittävä minimoimaan liikenteestä aiheutuvia melu-, värinä- ja päästöhaittoja.” Lisäksi todetaan että ”ohjeellinen liikennetunneli on toteutettava maanalaisena ratana.”

Lentoradan maakuntakaavassa osoitettu ohjeellinen linjaus vastaa vuosien 2010 ja 2018 Lentorataselvitysten linjausta ja vuoden 2012 Nopea ratayhteys Helsingistä itään -selvityksen linjausvaihtoehtoa A2.2. Lentorata on nopean kaukoliikenteen rata sekä osa Helsingin ja Tampereen välisen tunnin juna -yhteyden ja Itäradan kehittämistä, minkä takia sen linjaus on suurin tutkituista vaihtoehdoista. Kaavaselostuksessa todetaan, että ”Lentorata on kaukoliikenteelle suunnattu rata, joka kulkee pääosin tunnelissa Helsingistä lentoaseman kautta Keravan pohjoispuolelle pääradalle. Lentorata toisi vaihdottomat yhteydet maakunnista lentoasemalle ja vapauttaisi merkittävästi kapasiteettia Pääradalla Kerava-Pasila välille lähiliikenteen ja tavaraliikenteen käyttöön.”

Maakuntakaavassa Itäradan ohjeellinen linjaus sijoittuu lentoaseman kautta kulkevan Lentoradan jatkeena Keravan sekä Nikkilän pohjoispuolitse kohti Porvoota ja siitä edelleen valtatie 7 linjausta myötäillen maakunnan itärajalle. Linjaus sijoittuu tunneliin Pasilasta Sipoon Talman itäpuolelle asti. Lentorata on edellytys Itäradan toteuttamiselle.

Itäradan suunnittelun osalta on käynnissä YVA ja alustavan yleissuunnitelman laatiminen. Itärata OY on alustavasti tarkastellut linjausvaihtoehtoja, jotka voidaan sovittaa Lentoradan uuteen linjaukseen. Parhaillaan laadittavan VISIO-maakuntakaavatyön yhteydessä tarkastellaan Itäradan linjauksien vaihtoehdot maakuntakaavakokonaisuudessa.

Maakuntakaavassa osoitettu Lentoradan ja Itäradan ohjeellinen linjaus ei ota kantaa Itäradan mahdolliseen asemaan Keravalla. Pasilan ja lentoaseman välillä maakuntakaavan linjaus noudattaa likimäärin Tallinna-tunnelin linjausta, joten sen linjausta ei ole esitetty erikseen.

Uusi ratalinjaus suhteessa maakuntakaavaan

Maakuntakaavassa alueidenkäytön ja liikenteen ratkaisut muodostavat kokonaisuuden. Maakuntakaavan merkinnät ovat yleispiirteisiä: yleispiirteisyys koskee sekä kaavan sisältöä, esitystapaa että tulkintaa. Alueidenkäytön ratkaisujen tulee tarkentua yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tai viranomaispäätösten yhteydessä.

Lausuntopyynnön mukaan uuden linjauksen alueelle sijoittuvat maakuntakaavamerkinnät ovat seuraavat: virkistysalue, taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke ja viheryhteystarve. Uudenmaan liitto kuitenkin toteaa, että uusi linjaus risteää myös maakunnallisesti merkittävä tie-, maakaasun runkoputki-, voimajohtomerkinnän ja jätevesitunnelin merkinnän kaksi kertaa. Lisäksi Jäspilässä uuden linjauksen välittömässä läheisyydessä on

raskaan raideliikenteen varikko -merkintä ja kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue. Uudella linjauksen alueella on myös maakuntakaavassa lentomelualueita. Jatkosuunnittelussa on varmistettava Lentoradan suunnittelun yhteensovittaminen muiden maakuntakaavassa osoitettujen ratkaisujen kanssa.

Vaikka Lentoradan uusi linjaus sijainniltaan poikkeaa merkittävästi voimassa olevassa kaavassa osoitetusta ohjeellisesta linjauksesta, vastaa uusi linjaus maakuntakaavan tavoitteisiin: Myös uusi linjaus mahdollistaa liikennetunnelin toteuttamisen Helsingistä lentoaseman kautta pääradalle, jolloin pääradan kapasiteettia vapautuu lähi- ja tavaraliikenteen käyttöön. Pääradan maakuntakaavamerkintä mahdollistaa radan kehittämisen, esimerkiksi mahdolliset lisäraiteet, mikäli Lentoradan liittyminen päärataan niitä edellyttäisi. Lentoradan ratalinjaus kulkee lähes koko pituudeltaan maan alla. Maan päällisistä ratkaisuksista eroavuudet aiempiin linjauksiin liittyvät kuiluvarauksiin, joita maakuntakaavan mittakaavassa ei esitetä, sekä päärataan liittymiskohtaan. Uudella linjauksella on paikallisia vaikutuksia, joita ei käsitellä maakuntakaavatasoisessa suunnittelussa. Nämä tulevat arvioitavaksi ja ratkaistavaksi jatkosuunnittelussa ja tarkemman tason maankäytön suunnittelussa.

Uudenmaan liitto katsoo, että Lentoradan osalta uusi linjaus ei ole maakuntakaavan vastainen. Myös ehdotettu uusi linjaus toteuttaisi lentorataan liittyvät maakuntakaavaan tavoitteet eikä olisi ristiriidassa maakuntakaavassa osoitetun valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävän muun sisällön kanssa. Lentoradan ehdotettua uutta linjausta voi pitää hyväksyttävänä eroavaisuutena maakuntakaavassa osoitetusta linjauksesta ja sen toteuttamisen edellytykset on mahdollista tutkia yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä kuntakaavoituksen ja muiden suunnittelu- ja lupamenettelyjen yhteydessä.

Jatkosuunnittelu

Kuten aikaisemmin todettiin tämä lausunto koskee vain Lentoradan uutta linjausta. Jatkosuunnittelussa tulee tehdä yhteistyötä Itäradan suunnittelun sekä Tallinna-tunnelin ja siihen liittyvän rahtiradan suunnittelun kanssa, jotka tulevat käsiteltäväksi VISIO-kaavassa.

Yleissuunnitelman laadinnassa tulee kiinnittää huomiota siihen, että suunnitelmassa dokumentoidaan ne seikat, joiden perusteella linjauksen katsotaan olevan hyväksyttävä eroavaisuus suhteessa maakuntakaavassa osoitettuun Lentoradan ohjeelliseen linjaukseen. Yleissuunnitelmassa perustellaan miksi linjaus poikkeaa maakuntakaavassa osoitetusta ohjeellisesta linjauksesta ja osoitetaan uuden linjauksen sopeutuminen maakuntakaavan kokonaisuuteen. Yleissuunnitelmasta tulee käydä ilmi, miten muuttunut linjaus toteuttaa maakuntakaavassa osoitetun liikennetunnelin ohjeellisen linjauksen keskeiset tavoitteet ja periaatteet eikä ole ristiriidassa tai estä muiden maakuntakaavassa osoitettujen alueidenkäytön ratkaisujen toteuttamista.

Yleissuunnitelmasta tulee käydä ilmi, miksi uuden linjauksen katsotaan olevan hyväksyttävä eroavaisuus suhteessa maakuntakaavassa osoitettuun Lentoradan ohjeelliseen linjaukseen. Yleissuunnitelmassa tulee perustella syy, miksi linjaus poikkeaa maakuntakaavassa osoitetusta ohjeellisesta linjauksesta ja osoittaa uuden linjauksen sopeutuminen maakuntakaavan kokonaisuuteen. Yleissuunnitelmasta tulee käydä ilmi, että myös muuttunut linjaus toteuttaa maakuntakaavassa osoitetun liikennetunnelin ohjeellisen linjauksen keskeiset tavoitteet ja periaatteet

eikä ole ristiriidassa tai estä muiden maakuntakaavassa osoitettujen alueidenkäytön ratkaisujen toteuttamista.

Uudenmaan liitto toteaa, että uuden linjauksen suunnittelua tulee täsmentää ja pyrkiä maakuntakaavan määräysten mukaisesti minimoimaan liikenteestä aiheutuvia melu-, värinä- ja päästöhaittoja, jotka kohdistuvat eri alueille taajamatoimintojen alueilla, kuin aikaisemmin esitetyissä linjauksissa.

Maakuntakaavan määräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota seudullisiin ulkoilu-, virkistys- ja viiheryhteystarpeisiin, luonnonsuojeluun, kulttuuriympäristöön ja kulttuuriperintöön, maisemaan, pohja- ja pintavesien suojeluun.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntija Heini Peltonen

Täytäntöönpano:

päätösote: Lentorata Oy

Oheismateriaali

Lentorata Lausuntopyyntö

Lentoratalausunto oheismateriaali MHS 25.8.2025

Maakuntahallitus

§ 118

25.08.2025

Lausunto kansallisen energia- ja ilmastostrategian luonnoksestaMaakuntahallitus 25.08.2025 § 118
368/07.00.04.00.00/2025**Tiivistelmä**

Uudenmaan liitto on valmistellut lausunnon kansallisen energia- ja ilmastostrategian luonnoksesta. Uudenmaan liitto pitää kansallista energia- ja ilmastostrategiaa tärkeänä kokonaisuutena, joka muodostaa yhdessä KAISUn kanssa perustan Suomen ilmastopolitiikalle. Strategian tavoitteet ovat oikeansuuntaisia, mutta esitetyt toimet eivät riitä turvaamaan hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Energiainfrastruktuurin kehittämisen ja liikenteen sähköistymisen osalta strategia tunnistaa keskeiset haasteet, mutta toimeenpanon edellytykset, kuten energiansiirtoverkon kapasiteetti ja luvitusprosessien hitaus, vaativat konkreettisempia ratkaisuja. Uudenmaan liitto esittää, että strategiaan sisällytetään vahvempia keinoja metsien ja maaperän hiilitaseen tasapainottamiseksi sekä varmistetaan vihreän ja puhtaan siirtymän edellytykset alueellisesti ja investointien näkökulmasta ympäristön reunaehdot huomioiden. Uudenmaan liitto korostaa myös alueiden ja kuntien roolia puhtaan siirtymän toteuttamisessa ja esittää, että strategian toimeenpanossa varmistetaan riittävä resursointi ja yhteistyö myös alueellisten toimijoiden kanssa.

Asian vireilletulo

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on valmistellut luonnoksen Suomen kansalliseksi energia- ja ilmastostrategiaksi ja pyytää siitä lausuntoa. Suunnitelma on julkaistu 3.7.2025 ja lausuntoa pyydetään 22.8. mennessä. TEM on myöntänyt Uudenmaan liitolle mahdollisuuden toimittaa lausunto 26.8.2025 mennessä maakuntahallituksen käsittelyn jälkeen, jolloin se tulee virallisesti huomioitua.

[Linkki lausuntopyyntömateriaaliin](#)

Asian tausta

Energia- ja ilmastostrategia perustuu Suomen ilmastolakiin (423/2022), Strategian lausuntoversio (4.7.2025) esittelee Suomen hallituksen linjaukset ja toimenpiteet, joilla pyritään saavuttamaan hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä sekä vastaamaan EU:n ja kansainvälisiin ilmastovelvoitteisiin vuosille 2030, 2040 ja 2050. Strategia tukee siirtymää kohti hiilineutraalia ja pitkällä aikavälillä hiilinegatiivista yhteiskuntaa. Se määrittelee kansalliset tavoitteet ja politiikkatoimet päästöjen vähentämiseksi päästökauppa- ja taakanjakosektorilla ja maankäyttösektorilla sekä hiilinielujen vahvistamiseksi. Tavoitteisiin pyritään kustannustehokkaasti, vaikuttavasti ja kestävästi.

Strategia korostaa erityisesti teollisuuden puhtaan siirtymän, uusiutuvan energian, vetytalouden ja energiatehokkuuden merkitystä. Siinä linjataan,

että energiajärjestelmän sähköistyminen, toimitusvarmuus ja kilpailukyky ovat keskeisiä edellytyksiä kestäväälle kasvulle. Lisäksi strategiassa painotetaan investointien houkuttelevuutta, teknologianeutraaliutta ja kustannustehokkuutta.

Dokumentti sisältää yksityiskohtaiset arviot politiikkatoimien vaikutuksista päästökehitykseen, energiajärjestelmään, valtiontalouteen, kansantalouteen ja ympäristöön. Strategiaan sisältyy myös näkymiä ilmastomuutokseen sopeutumiseen sekä hallitusohjelman mukainen päästövelan lyhentämisohjelma, joka kokoaa yhteen keskeiset toimet päästövähennysten saavuttamiseksi.

Strategia on laadittu ministeriöiden yhteistyönä ja sen valmistelussa on hyödynnetty Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) kanssa yhteisiä mallinnuksia ja analyyseja, jotka on toteutettu VTT:n koordinoimassa KEITO-hankkeessa (Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja -skenaariot). Strategia muodostaa yhdessä KAISUn kanssa keskeisen osan Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan kokonaisuutta.

Ehdotus lausunnoksi

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta. Strategia yhdessä Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman ja KEITO-hankkeen tulosten kanssa muodostavat laaja-alaisen kokonaisuuden kansalliseen ilmastotyöhön, nykyisiin ja lisätoimiin, sekä antavat kokonaiskuvaa ilmastotyön haasteellisuudesta. Strategian tavoitteet ovat oikeansuuntaisia, mutta esitetyt toimet eivät riitä turvaamaan hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Energiainfrastruktuurin kehittämisen ja liikenteen sähköistymisen osalta strategia tunnistaa keskeiset haasteet, mutta toimeenpanon edellytykset, kuten energiansiirtoverkon kapasiteetti ja luvitusprosessien hitaus, vaativat konkreettisempia ratkaisuja. Uudenmaan liitto esittää, että strategiaan sisällytetään vahvempia keinoja metsien ja maaperän hiilitaseen tasapainottamiseksi sekä varmistetaan vihreän ja puhtaan siirtymän edellytykset alueellisesti ja investointien näkökulmasta ympäristön reunaehdot huomioiden. Lisäksi Uudenmaan liitto korostaa alueiden ja kuntien keskeistä roolia puhtaan siirtymän toteuttamisessa ja esittää, että strategian toimeenpanossa varmistetaan riittävä resursointi ja yhteistyö myös alueellisten toimijoiden kanssa.

Kysymykset energia- ja ilmastostrategiassa esitettävistä linjauksista

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nieluja kasvattaminen (strategian luku 2.2)

Suomen ilmastolaki asettaa kansalliselle ilmastotyölle kunnianhimoiset tavoitteet olla hiilineutraali vuonna 2035. Viime aikojen tutkimustulokset ilmastomuutoksen etenemisestä perustelevat tarvetta nykyisille tavoitteille. Myös kansainvälisen ilmastopolitiikan paineet kansallisen tason ilmastotyölle tiukkenevat. EU neuvottelee parhaillaan -90 % tavoitteesta vuodelle 2040. Suunnitelman mukaan kansallisia tavoitteita ollaan arvioimassa vuoden 2025 aikana. Uudenmaan tavoitteena on olla hiilineutraali jo vuonna 2030 ja lähes kaikilla kunnilla on omat tavoitteensa ja ilmastosuunnitelmansa. Peräti 85 % Uudenmaan 1,8 miljoonasta asukkaasta kuuluu 2030 hiilineutraaliustavoitteen piiriin. Kansalliset tavoitteet tulee säilyttää, jotta Suomi pystyy täyttämään kansainväliset velvoitteet ilman merkittäviä sanktioita, maakunnat ja kunnat saavat tukea

ilmastotyöhönsä ja yritysten toimintaympäristö säilyy johdonmukaisena ja tukee ympäristövastuullisuuden kehittymistä.

Maankäyttösektorin osalta strategia korostaa Orpon hallitusohjelmassa laadittujen linjausten toimeenpanoa. Tavoitteena on täten turvata metsien kestävä hoito ja käyttö, puun saatavuus teollisuudelle sekä metsien rooli hiilinieluna. Olennainen raja on, ettei metsien käyttöä – siis hakkuiden määrää – rajoiteta. Maankäyttösektorin varsinaiset tavoitteet ja toimet kasvihuonekaasujen päästöjen ja poistumien kehityksestä esitetään ilmastolain mukaisesti maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (MISU).

Strategiassa todetaan, että esitettyjen politiikkatoimien hiilinieluvaikutukset riippuvat siitä, miten lisääntynyt puuston kasvu hyödynnetään; lisätäänkö metsien hiilensidontaa ja hiilivarastoja, vai lisätäänkö hakkuukertymiä. Strategian painotus on metsien kasvun tehostamisessa, jolla on positiivinen vaikutus hiilinieluihin. Toisaalta strategia jättää käyttämättä vaikuttavimman ja yhteiskunnan kannalta kustannustehokkaimman keinon, jolla hiilinielujen ja -varastojen kasvua voidaan lisätä eli hakkuukertymän kohtuullistamisen. Uudenmaan liiton näkemys on, että strategian linjauksilla ja toimenpiteillä ei saavuteta niitä ilmastotavoitteita, joihin Suomi, maakunnat ja kunnat ovat sitoutuneet.

Uudenmaan liitto pitää ongelmallisena tilannetta, jossa hakkuiden määrään ei sääntelyn tai kannustimien keinoin puututa. Tällöin metsien hiilinielujen vuosittainen kehitys määräytyy ensisijassa puumarkkinatilanteen mukaan. Lisäksi jatkuvasti etenevä ilmastonmuutos voi eri tavoin heikentää puiden kasvua ja lisätä sekä maaperän luonnollisia että ihmisen toiminnan aikaansaamia päästöjä. Tästä syystä strategiassa tulisi esitettyä vahvemmin edistää keinoja, joilla metsien ja maaperän hiilitase saadaan tasapainoon mahdollisimman nopeasti. Tuoreen Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen mukaan avohakkuut heikentävät maaperän hiilivarastoja vuosikymmeniksi. Avohakatut alueet pysyvät tutkimuksessa hiilitaseeltaan negatiivisina seuraavaan harvennukseen tai avohakkuuseen asti. Avohakatut alueet sitoivat vähemmän hiiltä kuin hoitamattomat metsät, joiden maaperä sitoi hiiltä tasaisesti koko tarkastelujakson ajan. On tarpeen arvioida hakkuumenetelmää kriittisesti hiilensidonnan näkökulmasta.

Ihmistoiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä on mahdotonta välttää täysin. Tästä syystä metsien rooli hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi on keskeinen. Uudellamaalla, kuten myös koko Suomessa, metsien hakkuutasot ovat vakiintuneet korkealle tasolle. Hiilinielujen vahvistaminen edellyttäisi hakkuiden vähentämistä ja hakkuukiertojen pidentämistä. Tällä hetkellä Uudenmaan metsien hiilinielu on julkisomisteisten metsien varassa. Yksityismetsissä hiiltä vapautuu hakkuiden kautta enemmän kuin kasvava puusto sitä sitoo.

Strategiassa tuodaan esille teknisten hiilinielujen kehittämisedellytysten parantaminen ja rahoituksen ohjaaminen erilaisiin pilotteihin. Tämä on tarpeellista etenkin pidemmän aikavälin näkökulmasta, mutta ei ratkaise lähivuosien päästöongelmaa ja luonnollisten hiilinielujen vajetta. Lisäksi teknisten nielujen toteutumiseen liittyy huomattavia epävarmuuksia ja kustannusvaikutuksia.

Uusi tukijärjestelmä eli metsäpinta-alan laajentamistuki vuoden 2027 alusta voi pitkällä aikavälillä lisätä hiilinieluja. Uudellamaalla metsäpinta-alan laajentamiseen soveltuvien peltoalueiden määrä jäänee kuitenkin vähäiseksi ja lisäksi samat alueet kilpailevat muiden maankäyttömuotojen

kuten aurinkovoiman kanssa. Uudenmaan liitto pitää kannatettavana, että lehtipuiden ja sekapuuston kasvatusolosuhteita pyritään parantamaan hirvieläinkantoja rajoittamalla. Samoin liitto pitää hyvänä suuntauksena erilaisten seuranta- ja laskentamenetelmien kehittämistä. Tällöin voidaan varmistua siitä, että päästöjen ja poistumien kehityksestä on saatavilla ajantasaista ja laadukasta tietoa politiikkalinjausten ja vaikuttavuusarviointien tueksi.

Lopuksi Uudenmaan liitto nostaa esille, ettei strategiassa oteta kantaa puuraaka-aineen jalostusarvon nostamiseen. Tähän tulisi pyrkiä sekä metsäteollisuuden kilpailukyvyyn että hiilitaseen vahvistamiseksi. Puusta saatavan arvonnäisyyksen kasvattaminen voisi vähentää puunkäytön kokonaismäärää. Arvonnäisyyksen tulee tapahtua luonnon kantokyvyn rajoissa, eli arvonnäisyyksen ei tule lisätä puun käytön kokonaismäärää. Samalla pitkäikäiset puutuotteet toimivat hiilen varastona.

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nieluja kasvattamista koskien

-

Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.3)

Uusiutuvan energian tuotannon osalta on tärkeää huomioida tuotannon vaikutukset laajemmin ympäristöön. Ilmastotoimilla ei tule heikentää luonnon monimuotoisuutta tai hiilinieluja ja –varastoja tai vähentää metsäpinta-alaa. Näin voisi tapahtua, jos esimerkiksi uusiutuvan energian tuotantoa rakennetaan metsään.

Hallituksen esitysluonnos alueidenkäyttölaki on ollut juuri lausunnoilla. Seuraavat huomiot tuulivoimasta perustuvat Uudenmaan liiton lausuntoon 06/2025 lakiluonnoksesta. Uusi alueidenkäyttölaki tulisi voimaan vuonna 2026. Luonnos sisältää aurinko- ja tuulivoimarakentamista ohjaavat erityiset säännökset. Esityksellä ohjataan mm. tuulivoiman sijoittumista erityisesti maakuntakaavoissa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille.

Uudenmaan liitto näkee, että tuulivoimarakentamista koskevat muutokset lakiluonnoksessa korostavat maakuntakaavoituksen merkitystä tuulivoimarakentamisen osalta, mutta voivat aiheuttaa myös merkittäviä ympäristövaikutuksia, sekä olla ristiriitaisia lakiluonnoksen yleiskaavan sisältövaatimusten kanssa. Tuulivoimarakentamista koskevat muutokset tulevat kaiken kaikkiaan hidastamaan tuulivoimarakentamista, mikä puolestaan hidastaa siirtymää uusiutuviin energioihin sekä ilmastotavoitteiden saavuttamista. Tämän voidaan katsoa olevan vastoin hallituksen ilmastotavoitteita.

Uuden ehdotetun tuulivoimaloiden etäisyysvaatimuksen seurauksena tuulivoimalat sijoittuisivat entistä kauemmas olevasta rakenteesta, jolloin vaikutukset ympäristöön kasvaisivat. Vaikutukset ympäristöön syntyisivät erityisesti kahta kautta. Ensinnäkin suuressa osassa maata tuulivoimalle ei löytyisi uusia alueita, ja mahdolliset uudet tuulivoima-alueet sijoittuisivat etäämmälle ja koskemattomille alueille, mikä aiheuttaa kielteisiä ympäristövaikutuksia. Toiseksi tuulivoimaloiden sähkönsiirron liittynät olemassa olevaan sähkönsiirtoverkkoon vaatisivat entistä pidempiä linjauksia, mikä myös lisäisi ympäristövaikutuksia. Tuulivoimatuotannon siirtäminen kauas kulutuskeskittymistä lisäisi myös sähkön siirtokustannuksia ja -häviöitä, heikentäen järjestelmän tehokkuutta. On myös oletettavaa, että pidemmät voimajohtojen linjaukset vaikuttavat myös entistä useampiin maanomistajiin. Uudenmaan liitto toteaa, että lakiluonnoksessa esitetyn vähimmäisetäisyyden sijaan tuulivoimaloiden

sijoittumisen edellytyksiä ja etäisyyttä mm. asutukseen tulisi tarkastella osana kaavoitusta ja tarkempaa suunnittelua.

Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.4)

Uudenmaan liitto tukee vety ja sähköpolttoaineiden osa-alueen linjauksia. Erityisesti näemme tärkeäksi tukea ja vahvistaa alueellisten vetylaaksojen ja niitä tukevan kansallisen energiainfrastruktuurin kehitystä.

Vetytalouden edistämisessä yksityisillä investoinneilla on suuri merkitys. Valtion ja muun julkisen sektorin on varmistettava vakaa ja hyvä toimintaympäristö (ml. ennustettavissa oleva regulaatioympäristö), jossa investointeja uskalletaan tehdä. Sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin ja niissä pysyminen on tärkeää. Lisäksi on varmistettava yhdessä, strategian mukaisesti, että infrastruktuuri tukee vetysektorin kehitystä koko maassa.

Vetytalouden koko arvoverkon kattava osaamisen kehittäminen ei ole erikseen mainittuna. Kuitenkin tarvitsemme edelleen koko vetytalouden kattavaa tutkimus- ja tuotekehitystä sekä vetytalouden innovaatioiden pilotoinnin sekä skaalaamisen mahdollistamista.

Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.5)

Energiatehokkuus ja energiansäästö ovat strategialuonnoksessa tunnistettuja, läpileikkaavia teemoja, joiden tekninen ja poliittinen käsittely on pääosin kattavaa.

On kuitenkin syytä todeta, että niiden painotus jää strategian kokonaisuudessa selvästi energiantuotannon murroksen ja investointien käsittelyn varjoon. Nykyisessä muodossaan energiansäästö näyttäytyy enemmän reaktiivisena toimenpiteenä kuin strategisena lähtökohtana. Strategiassa esitetyt toimenpiteet tukevat nykyisten velvoitteiden täyttämistä, mutta energiansäästön rooli jää lähinnä tukevaksi elementiksi uuden, puhtaan energiantuotannon rakentamisessa. Tämä ei riitä, mikäli tavoitteena on toteuttaa "Energiatehokkuus ensin" -periaate aidosti ja vaikuttavasti.

Uudenmaan liitto esittää, että energiatehokkuuden tulisi muodostaa strategiassa itsenäinen, proaktiivinen ja kunnianhimoisesti tavoitteellistettu osa-alue, jonka merkitys tunnistetaan päästövähennysten lisäksi myös resurssitehokkuuden, huoltovarmuuden ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmista. Suomi voisi strategiassa profiloitua energiatehokkuuden edelläkävijänä, mikä edellyttää selkeämpää painotusta, konkreettisia tavoitteita ja seurantamittareita energiansäästölle kaikilla sektoreilla – erityisesti rakennuksissa, teollisuudessa ja liikenteessä.

Energiaturvallisuus (strategian luku 2.6)

Strategiassa on myönteistä, että kriittisen infrastruktuurin merkitys ja Nato-jäsenyyden vaikutukset energia-alan varautumiseen huomioidaan. Energiaturvallisuuden käsittelyä voisi laajentaa kattamaan tuotantojen monipuolisuuden ja alueellisen hajauttamisen ohella ja arvioida sähköjärjestelmän häiriönsietokykyä ja varautumista äärisääelmiöihin, kyberuhkiin ja toimituskatkoihin sekä laatia konkreettisia toimenpiteitä varavoiman, varastoinnin ja kysyntäjoustopuutteen kehittämiseksi, polttoainehuollon ja kriittisten komponenttien saatavuuden varmistamiseksi sekä yhteistyön vahvistamiseksi kriisitilanteissa. Laaja-alaisen yhteistyöelimen muodostaminen Uudellemaalle olisi tärkeä toimi.

Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.7)

Uudellemaalle sijoittuvat Loviisan voimalat tuottavat tällä hetkellä noin 10 % Suomen sähköstä, ja niiden jatkolupa vuoteen 2050 tukee strategian pitkän aikavälin hiilineutraalius- ja huoltovarmuustavoitteita. Loviisa on myös yksi vaihtoehto uuden reaktorin rakentamiselle Suomeen. Uusimaa on Suomen väkirikkein ja sähköintensiivisin alue, ja Loviisan tuotanto palvelee suoraan alueen kasvavaa kulutusta ja jatkokäytön mahdollistuminen parantaa sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta.

Pienydinvoiman lisääminen on nähty yhtenä ratkaisuna fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi energiantuotannossa. Uudenmaan ilmastotyössä on tunnistettu kehittämisen haasteet eikä ole sen nähty tuovan ratkaisua vielä maakunnan vuoden 2030 hiilineutraaliustavoitteeseen. Siihen liittyy runsaasti myös sijoittumiseen liittyviä kysymyksiä, joita esimerkiksi Helsingin kaupungin energiayhtiö Helen on lähtenyt kirkastamaan. Helen on aktiivisesti selvittänyt pienydinvoiman mahdollisuuksia kaukolämmön tuotannossa, ja on mukana kansallisessa EcoSMR-hankkeessa. Lausuntoversiossa esitetyt linjaukset pienydinvoiman edistämisestä ovat lähtökohtaisesti kannatettavia, mutta niiden toteutuminen edellyttää pienydinvoiman osalta perusteellisia ympäristövaikutusten arviointeja, konkreettisia toimenpiteitä erityisesti luvituksen sujuvoittamiseksi, turvallisuusmääräysten päivittämiseksi ja osaamisen vahvistamiseksi kaupunkien energiayhtiöissä. Lisäksi on tärkeää huomioida paikallisyhteisöjen hyväksyttävyyden ja viestintä. Uudenmaan näkökulmasta on perusteltua, että valtio osallistuu pilottihankkeiden tukemiseen, kuten strategian TKI-osiossa on esitetty, ja varmistaa, että pienydinvoiman sääntely ja tukimekanismit soveltuvat myös kaukolämpöön liitettäviin ratkaisuihin.

Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.8)

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä strategiassa esitettyjä tavoitteita energiainfrastruktuurin kehittämisestä, hyvän toimintavarmuuden ylläpitämisestä ja kustannustehokkuuden varmistamisesta. Riittävän siirtokyvyn varmistaminen on Uudenmaan näkökulmasta tärkeää. Alueen energiantuotantomäärät ovat rajalliset suhteessa kulutukseen ja yhteiskunnan sähköistyessä suunnitellut läsiirtolinjat ovat tärkeitä toteuttaa. Esimerkiksi Kilpilahden uusi siirtolinja voi selvitysten mukaan vähentää huomattavasti tuotannon päästöjä.

Strategia tunnistaa hyvin Fingridin investointitarpeet ja sähköverkon pullonkaulat. Hallituksen suunnitelma nostaa Fingridin investointikykyä on tärkeä Uudenmaan kannalta. Haasteen todellinen mittakaava saattaa kuitenkin jäädä aliarvioiduksi. Kyse ei ole vain rahasta, vaan myös äärimmäisen hitaista luvitusprosesseista ja maanomistukseen liittyvistä kysymyksistä, jotka voivat merkittävästi hidastaa koko energiastrategian toteutumista.

Myös datakeskusprojektien optimaalinen ja järkevä sijaintien edistäminen on kiireellinen ja tärkeä toimi. Niiden sijoittaminen strategiassa esitetyn mukaisesti sähköverkkojen liityntämahdollisuuksien mukaan ja hukkalämpöjen hyödyntämisen mahdollistamiseksi on olennaista investointien energiatehokkuus-, kustannus- ja kiertotaloustavoitteiden ja kokonaisvaikutusten kannalta. Osa datakeskuksista on nyt jo sijoittumassa paikkoihin, joissa hukkalämmön hyödyntäminen olemassa oleviin verkkoihin on lähes mahdotonta.

Datakeskusinvestointien kokonaisvaikutuksia Suomen, Ruotsin ja jopa Pohjoismaiseen sähköverkkoon ja -tuotantoon tulee tarkastella. Tarvitaan tilannekuva Fingridin tuottaman kansallisen tilannekuvan lisäksi myös

Pohjoismaisen tuotannon ja kysynnän osalta, jotta voidaan riittävän hyvin varautua erilaisiin tuotanto- ja kulutusolosuhteisiin, kuten talvisiin sään muutoksiin ja vesitasapainon muutoksiin Pohjoismaisen vesivoiman osalta. Tältä osin myös sähkön siirtoyhteyksien strateginen lisääminen Pohjoismaihin ja Baltiaan on tärkeää.

Lisävesivoiman rakentaminen ei saa uhata luonnon monimuotoisuutta tai Natura- ja suojelualueita Suomessa. Toimi on myös ristiriidassa hyvin edenneen pienten virtavesien vapauttamisen ja luonnonmukaisten nousu-uomien rakentamisen kanssa

Strategialuonnoksessa esitetty energiayhteisöjä mahdollistava lainsäädäntö on kannatettava ja ajankohtainen toimi. Uudenmaan alueella energiayhteisöillä on erityisen suuri potentiaali edistää puhtaan energian tuotantoa, kulutuksen joustavuutta ja sähköverkon kuormituksen hallintaa. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa yhteisöllinen energiantuotanto, varastointi ja kulutusjoustopon hyödyntäminen erityisesti kaupunkialueilla, joissa paikallinen omavaraisuus ja energiatehokkuus voivat tukea alueellisia ja kansallisia ilmastotavoitteita merkittävästi.

Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.9)

Kuten Tutkimus- ja innovaationeuvoston valmistelemassa Kansalliset TKI-politiikan ja -toiminnan strategiset linjaukset -esityksessä todetaan, Suomella on paljon mahdollisuuksia tuottaa uusia ratkaisuja niin globaaliin ilmastomuutokseen, luonnon köyhtymiseen kuin saastumiseen. Suomen keskeiset kilpailukyky-, vienti- ja kasvumahdollisuudet liittyvät puhtaaseen, vihreään ja digitaaliseen siirtymään, kiertotalouteen, hiilineutraaliuteen ja -negatiivisuuteen, ilmasto- ja luontoratkaisuihin, kestävään energiajärjestelmään sekä biotalouteen ja kestävään ruokatuotantoon ja -järjestelmään.

Ilmasto- ja energiastrategian tutkimus, innovointi ja kilpailukyky -kappale on suhteessa näihin esitettyihin mahdollisuuksiin aika kapea. Puhdas siirtymä toki mainitaan laajasti ja samoin teollisuuden tukeminen puhtaassa siirtymässä, mutta konkretian tasolla puhutaan lähinnä energiajärjestelmän innovaatioista. Erilliset kohdat ovat myös ydinvoimalla (fissio ja fuusio). Kuitenkin tutkimus ja innovaatiopuolella Suomella olisi valtavasti kilpailukykyistä osaamista paljon laajemmin ilmasto- ja kestävyysratkaisujen saralla. Järkevää onkin nojata TKI-politiikan strategisiin linjauksiin.

Verotus (strategian luku 2.10)

Ei vastausta.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.11)

Ei kommentoitavaa.

Avoin vastaus ilmastomuutokseen sopeutumista koskien

Kansallisella tasolla ilmastomuutokseen sopeutumistyön koordinaatiosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Parhaillaan vahvasti etenevä alueellinen sopeutumistyö tukee niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorinkin toimijoiden sopeutumistyötä. Myös alueellisella tasolla sopeutumisen tulee olla jatkuvaa ja tietopohjaltaan jatkuvasti päivittyvää, ja sen tulee tunnistaa ilmastomuutoksen moninaiset vaikutukset kuntien ja maakuntien ja yrityskentän toimintaympäristölle. Ilmastomuutoksen suorat vaikutukset korostuvat kasvavilla kaupunkiseuduilla kuten Uudellamaalla, jossa suorille vaikutuksille altistuva väestömäärä ja infrastruktuuri ovat

merkittäviä, lisäten haavoittuvuutta. Maakunnalle myös toimivat energian siirtoyhteydet ovat tärkeitä. Uudenmaan liitto valmistelee parhaillaan riskiarviointien pohjalta alueellista ilmastomuutokseen sopeutumisen suunnitelmaa ja on tarkastellut työssään mm. energiansiirtoverkkoja. Valtionhallinnon, alueiden ja kaupunkien välisen yhteistyön lisääminen ilmastomuutoksen sopeutumistyössä auttaa yhteensovittamaan tilannekuvaa ja muodostamaan alueellisia toimenpiteitä suunnitelmaan sekä sen toteutukseen.

EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.12)

Uudellamaalla haluamme olla ympäristö- ja ilmastotyön edelläkävijöitä, joiden ratkaisuista ja hyvistä käytännöistä muut voivat ottaa mallia ja näin edesauttaa ilmastomuutoksen ja muiden kestävyyskriisien aiheuttamien haasteiden ratkaisemista Euroopassa.

Suomen tulee olla aktiivinen toimija EU-vaikuttamisessa. On Suomen etu, että koko EU sitoutuu kunnianhimoiseen ilmastotavoitteeseen sekä puhtaaseen siirtymään. EU:n tulee varmistaa ilmastotoimille riittävä rahoitus monivuotisessa rahoituskehyksessä ja menojen on oltava yhdenmukaisia EU:n ilmastotavoitteen kanssa. Lisäksi on varmistettava, että alueilla ja kaupungeilla on sekä mahdollisuuksia että rahallisia resursseja ilmasto- ja kiertotaloutta edistävien toimenpiteiden toimeenpanoon.

Ilmasto- ja energiastrategiassa mainittujen teemojen ohella Suomen tulee aktiivisesti varmistaa, että EU:n tuleva biotalousstrategia on linjassa EU:n kiertotalouslainsäädännön kanssa. Uudenmaan näkökulmasta biotalous, kiertotalous sekä puhtaan ja vihreän siirtymän edistäminen ovat keskeisesti yhteydessä toisiinsa, ja niitä tulisi myös edistää yhtenä kokonaisuutena. Yhdessä näiden tulisi tukea eurooppalaisten bio- ja kiertotalousratkaisujen käyttöönottoa. EU:ssa biotaloutta pitää kehittää tavalla, joka ei vaaranna luonnon monimuotoisuutta, vaan pikemminkin lisää sitä.

Myös EU:n maatalouden ja ruoan vision tulee tukea ilmasto- ja energiatavoitteita. Euroopan maataloussektorilla on merkittävä rooli siirtymisessä vähähiiliseen talouteen. Euroopan ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tulee EU:n panostaa maataloussektorin päästöjen vähentämiseen tähtäävien uusien ratkaisujen käyttöönottoon sekä uusiutuvan energian investointeihin.

Kysymys politiikkatoimien vaikutusarvioista

Nykytilanne ja arviot politiikkatoimien vaikutuksista (strategian luku 3)

Avoin vastaus politiikkatoimien vaikutusarvioista

Strategiassa esitetyt lisärahoitustarpeet ovat perusteltuja ja kattavat keskeiset siirtymän osa-alueet. On myönteistä, että vaikutustarkastelussa tunnistetaan investointitarpeet eri sektoreilla, mutta arvioiden tarkkuutta ja priorisointia tulisi vahvistaa. Rahoitustarpeiden arviointi kaipaisi kuitenkin selkeämpää yhteyttä kustannusvaikuttavuuteen ja erityisesti päästövähennysten potentiaaliin. Uusiutuvan energian ja vedyn tuotannon investointitarpeet ovat merkittäviä. Strategiassa olisi hyvä tarkentaa, miten yksityinen rahoitus mobilisoidaan ja millä mekanismeilla valtion rooli rajataan tukevaksi, ei korvaavaksi. Strategiassa esitetyt toimet, kuten CCS ja sähköistäminen, vaatisivat selkeää investointikarttaa ja aikataulua, lisäksi nämä rahoitustarpeet tulisi suhteuttaa päästövähennyspotentiaaliin ja teknologioiden kypsytyteen.

Metsitysohjelmien ja maaperän hiilensidonnin rahoitustarpeet ovat strategisesti tärkeitä. Rahoitustarpeiden arvioinnissa tulisi huomioida kuntien investointikyky ja mahdollisuus hyödyntää alueellisia kehittämisohjelmia ja harkita niiden rahoittamista. Strategiassa tulisi arvioida, miten kierrätys ja materiaalien korvaaminen voivat vähentää investointitarvetta erityisesti kriittisten mineraalien osalta. Vaikutustarkastelussa tulisi arvioida myös luonnon monimuotoisuuden yhteisvaikutuksia.

Strategian vaikutusarvioissa tulisi vahvistaa alueellisten vaikutusten tarkastelua. Eri alueilla siirtymän vaikutukset voivat olla hyvin erilaisia, esimerkiksi teollisuusvaltaisilla alueilla investointitarpeet ja työvoimavaikutukset ovat suurempia kuin maaseutuvaltaisilla alueilla, joilla korostuvat liikenteen ja lämmityksen ratkaisut.

Muuta kommentoitavaa energia- ja ilmastostrategiaan liittyen

Avoin vastaus energia- ja ilmastostrategiaan liittyen

Strategialuonnoksen ytimessä on Suomen energijärjestelmän perustavanlaatuisen muutos. Tavoitteena on irtautua fossiilisista polttoaineista, erityisesti venäläisestä tuontienergiasta, ja rakentaa Suomesta puhtaan energian edelläkävijä Euroopassa. Kokonaisuutena strategia siirtää painopistettä hajautetummista ja vaihtelevista tuotantomuodoista (tuuli, aurinko) muodostuvaan järjestelmään, jota tasapainotetaan vakaalla ydinvoimalla, joustavalla kysynnällä, energiavarastoilla ja tulevaisuudessa vedyllä.

Strategian näkökulmat ovat hyvin perusteltuja. Strategia käsittelee energian tuotantomuotoja erittäin kattavasti. Kaikki keskeiset teknologiat – tuuli-, aurinko- ja ydinvoima, vety, bioenergia, hukkalämmöt – on tunnistettu ja niiden roolia on arvioitu. Strategia sitoo tuotannon onnistuneesti laajempiin kokonaisuuksiin, kuten huoltovarmuuteen (irtautuminen Venäjästä), teollisuuspolitiikkaan (investointien houkuttelu) ja lainsäädäntöön (lupakäytäntöjen sujuvoittaminen).

Vaikka strategia mainitsee energiavarastot ja erityisesti vedyn, muiden varastointitekniikoiden (esim. akku-, paineilma-, lämpövarastot) systeemistä merkitystä ja tarvittavaa mittakaavaa ei käsitellä syvällisesti. Massiivinen tuulivoiman lisäys vaatii valtavan määrän lyhyen ja pitkän aikavälin varastointikapasiteettia, ja strategian konkreettiset toimet tämän varmistamiseksi jäävät ohuiksi vedyn ulkopuolella.

Kysyntäjousto mainitaan useasti, mutta sen rooli "virtuaalisena voimallitoksena" ja järjestelmän tasapainottajana voisi olla vielä korostetumpi. Strategia keskittyy enemmän tuotannon lisäämiseen kuin kulutuksen älykkääseen ja systemaattiseen ohjaamiseen, joka on vaihtelevan tuotannon vastapari.

Strategia keskittyy energiantuotannon teknologioihin, mutta niiden vaatimien raaka-aineiden (litium, koboltti, harvinaiset maametallit jne.) saatavuutta, toimitusketjujen häiriöherkkyyttä ja uusia riippuvuussuhteita (esim. Kiina) voisi käsitellä laajemmin. Energijärjestelmän modernisointi kansallisella tasolla ja maailmanlaajuisesti samaan aikaan liikenteen sähköistyessä edellyttää myös merkittävää mineraalien käytön lisäämistä. Tältä osin IEAn mukaan kriittisten mineraalien kysyntä tulisi kasvamaan 2-4 kertaiseksi ilmastopolitiikan tiukkuudesta riippuen. Sähköautot ja akkuvarastot muodostavat noin puolet kasvusta. IMF:n ja IEA:n analyysien

mukaan nykyiset tuotantomäärät eivät riitä Net Zero -skenaariota tarpeisiin, jolloin sekä kiertotalouden merkitys korostuu mutta myös paineet tuotannon lisäämiseen kasvaa. Kaikkien mineraalien osalta tuotannon kasvattaminen ei ole ongelmattonta ja lisäksi geopolittiset riskit ovat suuret nykyisin epävarmoina aikoina. Irtautuminen yhdestä riippuvuudesta ei saisi johtaa hallitsemattomasti uusiin. Kaivostoiminnan lisääminen Suomessa puolestaan edellyttää kaivoslain uudistamista ja niiden ympäristövaikutusten tehokkaampaa huomioimista.

Massiivinen energiamurros vaatii valtavan määrän uutta osaamista ja ammattitaitoisia työvoimaa. Uudenmaan liitto esittää, että strategiaan lisätään konkreettisempia linjauksia koulutusjärjestelmän kehittämisestä vastaamaan tähän huutavaan tarpeeseen.

Vaikka maankäyttö mainitaan lähinnä tuulivoiman osalta, on se kuitenkin tosiasiaa koko strategian läpileikkaava haaste. Sadat uudet tuulivoimalat, uudet ydinlaitokset ja tuhannet kilometrit uutta sähkölinjaa vaativat tilaa ja aiheuttavat väistämättä maankäytön konflikteja. Strategiassa voisi pohtia syvällisemmin mekanismeja, joilla paikallista hyväksyttävyyttä ja oikeudenmukaista taakanjakoa voidaan parantaa (esim. paikalliset kompensatiomallit, osallistavampi suunnittelu).

Keskeinen kysymys modernin energiajärjestelmän näkökulmasta on, että mitä tapahtuu kymmenille tuhansille tuuliturbiinien lavoille, aurinkopaneeleille ja akuille niiden elinkaaren lopussa? Eteenpäin katsovan strategian tulisi sisältää linjauksia energiainfran materiaalien kierrätyksen, uudelleenkäytön ja kiertotalouden edistämiseksi. Kiertotalouden kokonaisvaltainen läpileikkaava näkymä tulisi kirkastaa strategiassa.

Strategiassa tulisi tarkentaa, miten valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaavat tukevat puhtaan siirtymän investointeja. Maakuntaliittojen rooli alueellisen energiasuunnittelun ja investointien edistämässä on keskeinen, ja strategian toimeenpanossa tulisi varmistaa riittävä resurssointi ja tiedonvaihto alueellisten toimijoiden kanssa. Myös maakuntien liittojen rooli strategian toimeenpanossa tulisi kuvata selkeämmin. Ne toimivat alueellisen kehittämisen, kaavoituksen ja EU-rahoituksen solmukohtina, ja niiden kautta voidaan edistää alueellisesti optimoituja ja hyväksyttäviä ratkaisuja puhtaan siirtymän toteuttamiseksi laajassa sidosryhmäyhteistyössä. Esimerkiksi Uudenmaan liitto valmistelee parhaillaan vihreän, puhtaan siirtymän vaihemaakuntakaavaa, joka pyrkii tarjoamaan alustan moninaisten intressien yhteensovittamiseksi ja sosiaalisen hyväksyttävyyden edistämiseksi. Liitto koordinoi myös alueellista korkeatasoista Vihreän siirtymän yhteistyöryhmää, joka on tunnustettu myös Aluekehittämiskeskusteluissa tärkeäksi työkaluksi sekä alueen asiantuntijuuden vahvistamisessa että vuoropuhelun lisäämisessä ja eri näkökantojen yhteensovittamisessa. Yhteistyön vahvistaminen on strategiassa vähälle jäänyt toimi, jonka hyödyntämistä olisi tarpeen lisätä jalkautusta silmällä pitäen. Maakuntien liitot toimivat jo käytännössä luontevina yhteistyön alustoina alueellisessa ilmastotyössä ja omaavat vahvan alue- ja toimijaverkoston tuntemuksen. Esimerkiksi AKKE-rahoitus oli tärkeä työkalu ilmastotoimien edistämässä maakunnissa ja vastaavanlaisia instrumentteja tulisi ottaa käyttöön.

Ilmastopolitiikassa tulee vahvistaa kokonaiskestävyyden näkökulmaa, eli ottaa ilmastovaikutusten rinnalle laajemmin mukaan myös muut ympäristövaikutukset. Ilmastotoimien suunnittelussa ja toteutuksessa on varmistettava, etteivät toimet aiheuta haittaa esimerkiksi luonnon

monimuotoisuudelle, vesistöille tai maaperälle. Tämän vuoksi luonnon monimuotoisuustyö tulee nostaa ilmastotyön rinnalle tasavertaiseksi tavoitteeksi. Ilmastokriisi ja luonnon köyhtyminen ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa, sillä ilmastomuutos on yksi viidestä luontokadon ajurista. Ilmastomuutosta ja luonnon köyhtymistä tuleekin torjua yhtä aikaa ja toisiinsa kytkeytyvin keinoin. Kansallisellakin tasolla ilmastopolitiikan ja luontopolitiikan olisi hyvä lähentyä toisiaan nykyistä enemmän.

On valitettavaa, että näin merkittävät ilmastopoliittiset strategiset asiakirjat on asetettu lausunnoille keskelle kesälomakautta. Tämä rajoittaa mahdollisuuksia huolelliseen valmisteluun sekä laaja-alaiseen asiantuntijoiden osallistamiseen.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntijat Pia Tynys, Henri Jutila

Täytäntöönpano:

Työ- ja elinkeinoministeriö

Maakuntahallitus

§ 119

25.08.2025

Lausunto keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) luonnoksestaMaakuntahallitus 25.08.2025 § 119
367/07.00.04.00.00/2025**Tiivistelmä**

Uudenmaan liitto on valmistellut lausunnon keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta. Liitto pitää suunnitelmaa tärkeänä osana kansallista ilmastopolitiikkaa, mutta katsoo, että suunnitelman toimenpiteet ovat nykyisellään riittämättömiä erityisesti liikenteen päästövähennysten ja hiilinielujen vahvistamisen osalta. Hallitusohjelman heikennykset, kuten jakeluvelvoitteen keventäminen, ovat merkittävästi suurempia kuin suunnitelmassa esitetyt lisätoimet, mikä heikentää liikennesektorin päästövähennysmahdollisuuksia. Metsien nettonielu on Uudellamaalla hyvin pieni, ja teknisen hiilensidonnan kehitys on hidasta, mikä korostaa kansallisen tason toimien tarvetta nielujen vahvistamiseksi.

Uudenmaan liitto esittää, että alueiden ja kuntien rooli ilmastotyössä tunnistetaan suunnitelmassa nykyistä vahvemmin. Alueilla on käytössään konkreettisia keinoja, kuten kaavoitus, liikennejärjestelmätyö ja aluekehittäminen, joilla voidaan vaikuttaa päästöihin nopeasti ja tehokkaasti. Kuntien ilmastotyön jatkuvuus edellyttää riittäviä resursseja ja pitkäjänteistä rahoitusta. Maakuntaliitot toimivat alueellisen ilmastotyön moottoreina ja voivat tukea kuntia erityisesti resurssien ollessa rajalliset. Uudenmaan liitto korostaa, että kansallisen ilmastopolitiikan tulee tukea alueellista ilmastotyötä johdonmukaisesti ja riittävästi.

Asian vireilletulo

Ympäristöministeriö on valmistellut luonnoksen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaksi ja pyytää siitä lausuntoa. Suunnitelma on julkaistu 2.7.2025 ja lausuntoa pyydetään 20.8. mennessä. Ympäristöministeriö on myöntänyt Uudenmaan liitolle lisäaikaa lausunnonantoon 26.8.2025 saakka.

[Linkki lausuntopyyntömateriaaliin](#)

Asian tausta

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma perustuu ilmastolakiin (423/2022), jonka mukaan valtioneuvosto hyväksyy suunnitelman kerran vaalikaudessa. Ympäristöministeriö on laatinut suunnitelman yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa ja se on järjestyksessä kolmas. Suunnitelmassa määritellään toimet taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi, arvioidaan päästökehitystä ja toimien vaikutuksia. Taakanjakosektoriin kuuluvat mm. liikenne, maatalous, rakennusten erillislämmitys, työkoneet, jätehuolto, F-kaasut sekä päästökaupan ulkopuolinen teollisuus ja energiankäyttö.

Suunnitelma on laadittu rinnakkain kansallisen energia- ja ilmastostrategian kanssa, hyödyntäen yhteisiä Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot (KEITO) -hankkeen skenaarioita. Sen lähtökohtina ovat EU:n vuoden 2030 päästövähennysvelvoite, hallitusohjelman ilmastolinjaukset sekä tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä. Ympäristöministeriö raportoi suunnitelman toimeenpanosta vuosittain eduskunnalle ilmastovuosi-kertomuksessa.

Ehdotus lausunnoksi

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta. Suunnitelma yhdessä energia- ja ilmastostrategialuonnoksen ja KEITO-hankkeen tulosten kanssa muodostavat laaja-alaisen kokonaisuuden kansalliseen ilmastotyöhön, nykyisiin ja lisätoimiin, sekä antavat kokonaiskuvaa työn haasteellisuudesta. Uudenmaan liitto esittää, että kansallisen ilmastopolitiikan toimenpiteiden tulee tukea alueellista ilmastotyötä konkreettisesti ja riittävästi. Nykyiset toimenpiteet vaikuttavat riittämättömiltä, kun huomioidaan laskennalliset joustomekanismit ja EU-velvoitteet. Niitä tarvittaisiin erityisesti liikenteen päästöjen vähentämiseen ja hiilinielujen vahvistamiseen ja lisäksi tulee panostaa nykytoimien toteutukseen ja rahoituksen varaamiseen toimenpiteille.

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

Avovastaus

Suomen ilmastolain mukainen hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 on perusteltu sekä ilmastotieteellisen tiedon että kansainvälisen ilmastopolitiikan kehityksen valossa. Uudenmaan maakunta on asettanut kunnianhimoisemman tavoitteen olla hiilineutraali jo vuonna 2030, ja alueen kunnat ovat aktiivisesti sitoutuneet ilmastotyöhön, jopa 85 % Uudenmaan asukkaista kuuluu 2030 tavoitteen piiriin. Vuoden 2024 Uudenmaan ilmastotyön tilannekuvan mukaan maakunnan laskennallinen päästökuilu on arvioitu olevan 1,2 Mt CO₂-ekv, ja sen kurominen edellyttää lisätoimia erityisesti liikenteessä, mutta myös hiilen sidonnassa. Metsien nettonielu on alueella hyvin pieni, ja teknisen hiilensidonnassa kehitys on hidasta. Rakentamisen päästöt jäävät nykyisessä suunnittelussa ilmastotyön ulkopuolelle, vaikka ne ovat alueellisesti merkittäviä.

Uudenmaan liitto esittää, että kansallisen ilmastopolitiikan toimenpiteiden tulee tukea alueellista ilmastotyötä konkreettisesti ja riittävästi. Merkittävimmat haasteet maakunnan ilmastotyössä kohdentuvat liikennesektorille sekä hiilen sidontaan ja varastointiin, joihin tarvitaan vahvaa tukea kansallisen tason toimista. Huolestuttavaa on, että poliittisen ohjauksen kautta suunnitelman toimenpideohjelmaan valikoituneet toimet täyttävät kansallisen ilmastotyön tavoitteet ja EU-velvoitteet vain niukasti, huomioiden kaikki laskennalliset joustomekanismit. Uudenmaan liiton näkökulmasta suunnitelmassa esitetyt toimet eivät ole riittäviä. Myös suunnitelmassa esitetty sosiaalisen ilmastorahaston hyödyntäminen on vielä epävarmaa lopullisen, hyväksytyn suunnitelman puuttuessa ja sen tiukkojen reunaehtojen takia.

Suomen ilmastopolitiikka on optimistisesti nojannut vahvoihin hiilinieluihin tutkijoiden jo pitkään antamista varoituksista huolimatta. Niihin liittyvät haasteet ovat tuttuja Uudenmaan ilmastotyössä. Viime vuosina hakkuissa

on poistunut lähes tai yli sen määrän hiiltä, mitä vuosittaisessa kasvussa on sitoutunut. Näin ollen Uudenmaan metsien nettonielu on tällä hetkellä hyvin pieni ja hiilinielujen tila huolestuttava. Lisäksi teknisen hiilensidonnan kehitys on alueen toimijoiden mukaan hidasta, eikä tule ratkaisemaan haastetta vuoteen 2030 mennessä, mikä aiheuttaa maakunnan puolelta painetta nielujen kansallisen tason tarkastelulle. Maankäyttösektorin ilmastotyön epäonnistumisesta taakanjakosektorille aiheutuva paine ei helpota ennestään haasteellista työtä. Moninaisten keinojen valikoimaa tulisi tarkastella, esimerkkinä hiilinielujen kasvattamisesta maksettava korvaus metsänomistajille.

Suunnitelman mukaan kansallisia tavoitteita ollaan arvioimassa vuoden 2025 aikana. Uudenmaan liiton näkökulmasta kansallisissa ilmastolain mukaisissa tavoitteissa tulisi kuitenkin pysyä, jotta maakunta ja kunnat saavat johdonmukaista tukea ilmastotyöhönsä ja Suomi pystyy täyttämään kansainväliset velvoitteet ilman merkittäviä sanktioita.

Ilmastolain mukainen suunnittelu- ja seurantajärjestelmä aiheuttavat tiettyjä haasteita kansallisen ilmastotyön kokonaiskuvan hahmottamiseen. Vaikka keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ja energia- ja ilmastostrategia tukevat hyvin toisiaan, kuntien työn tueksi rakennettu päästöjen seurantajärjestelmä kytkee energian tuotannon ja kulutuksen osaksi taakanjakosektorin seurantaa.

Kulutuksen päästölaskennoissa on myös mukana asumisen energiankulutus. Sen sijaan rakentamisen päästötarkastelu, jotka on Uudellamaalla keskeinen seurattava päästöjä lisäävä sekä nieluja vähentävä toimi, lukeutuu tällä hetkellä kulutuksen päästöihin ja jää suunnitelman sekä strategian ulkopuolelle rakennuslailla toteutettavaksi. Uudenmaan liitto esittää, että rakentamisen päästöt tulee kytkeä tiiviimmin osaksi ilmastotyötä ja seurantaa. Nykyinen jako kulutuksen päästöihin ei riittävästi huomioi rakentamisen vaikutuksia nieluihin ja päästöihin.

Liikenteen polttoaineiden jakelun siirtyminen päästökaupan piiriin (ETS2) tuo myös epäselvyyttä taakanjakosektorin ilmastotyöhön ja työnjako taakanjakosektorin ja ETS2-järjestelmän välillä tulee selkeyttää suunnitelmassa. Päästöseuranta on kuitenkin keskeinen työkalu sekä kunnille että maakunnille ilmastotyön toteutuksessa ja kohdentamisessa, että Uudenmaan liitto painottaa, että sen jatkuvuus ja resurssit tulee säilyttää.

Liikenne

Avovastaus

Liikennesektori on osoittautunut Uudenmaan ilmastotyössä erityisen haasteelliseksi. Hallitusohjelmassa tehdyt heikennykset, kuten jakeluvelvoitteen keventäminen ja polttoaineveron alennukset, heikentävät merkittävästi taakanjakosektorin päästövähennysmahdollisuuksia. Esitettyjen lisätoimien vaikutus (0,95 Mt CO₂-ekv) jää selvästi jälkeen hallitusohjelman muutosten aiheuttamista lisäpäästöistä, erityisesti jakeluvelvoitteen kevennyksen (4,4 Mt CO₂-ekv) osalta. Tukieurojen kohdentuminen vähäpäästöisten liikkumismuotojen sijaan fossiilisiin polttoaineisiin on ristiriidassa ilmastotavoitteiden kanssa. Uudenmaan liitto esittää, että jakeluvelvoitetta tulee tarkastella kunnianhimoisemmin, sillä sen keventämisen päästövaikutus on huomattavasti suurempi kuin suunnitelmassa esitettyjen lisätoimien yhteisvaikutus.

Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot (KEITO)-raportin mukaan päästöoikeuksien mahdollinen hintavaikutus

toteutuu vasta vuoden 2030 jälkeen, eikä ETS2-järjestelmä takaa päästövähennyksiä Suomessa ilman onnistunutta kompensatiota muilla sektoreilla, mikä puolestaan kohdentaa myös päästöhyödyt muille sektoreille. Biopolttoaineiden vaikutus eri sektoreilla on rajallinen, eikä niillä voida korvata merkittävää osaa fossiilisten polttoaineiden kulutuksesta. Romutuspalkkion vaikuttavuus on vähäinen nykyisillä päästörajoilla.

Uudenmaan liitto katsoo, että tukieurojen kohdentamista tulee muuttaa: polttoaineveron kevennykset ovat ilmastopoliittisesti tehottomia, kun taas vähäpäästöisten liikkumismuotojen tuet ovat liian pienet ja vähentyneet vuosi vuodelta. Uudenmaan liitto esittää, että joukkoliikenteen tukitasoa tulee nostaa, erityisesti Uudellamaalla, missä palvelutason ylläpito on keskeistä muuttuneessa liikkumiskäyttäytymisessä.

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että suunnitelmassa huomioidaan joukkoliikenteen riittävän tuen ohella matkaketjujen ja joukkoliikenteen maksujärjestelmien kehittäminen osana liikenteen päästöjen vähentämistä. Uudenmaan liitto esittää, että KAISU-suunnitelmaan lisätään toimenpiteitä, jotka edistävät matkaketjujen ja maksujärjestelmien kehittämistä valtakunnallisesti ja alueellisesti. Sujuvat ja käyttäjälähtöiset matkaketjut ovat keskeisiä joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja käyttöasteen kannalta.

Ajoneuvojen konversiotukeen tulisi kytkeä erillismyytävän biopolttoaineen poisto jakeluvelvoitteen piiristä. Sillä voisi olla kannustusvaikutusta päästövähennyksiin, sillä se toisi yksityishenkilöille ja kunnille suoran ja todellisen mahdollisuuden vaikuttaa omiin päästöihinsä. Kokonaisuutena on kuitenkin huomattava, että esitettyjen biopolttoaineosuuksien vaikutus päästöihin eri sektoreilla on melko vähäinen. Osuuksien koossa on varmasti realismia suhteessa biopolttoaineiden saatavuuteen ja hintaan. Niillä ei isossa kuvassa voida korvata valtaosaa nykyisestä fossiilisten polttoaineiden kulutuksesta. Romutuspalkkion vaikuttavuus on vähäinen esitetyillä ajoneuvojen päästörajoilla. Uudenmaan liitto esittää, että romutuspalkkion päästörajat tulee alentaa tai kohdentaa suuremmin sähköautoihin, jotta toimenpiteen vaikuttavuus kasvaa.

Uusimaa on myös vahva logistiikan keskittymä, ja raskaan liikenteen päästövähennystoimia tulisi vahvistaa esimerkiksi tukemalla raskaan liikenteen sähkölatausinfraa sekä julkisen latausmahdollisuuksien osalta että teollisuusalueilla ja laajentamalla kaasutankkausverkostoa. Myös hankintatuet sähköiselle kalustolle ovat tärkeitä. Vähäpäästöisten käyttövoimien tuki raskaassa liikenteessä edistää alueen elinkeinoelämän kustannustehokkuutta, vastuullisuutta ja kilpailukykyä.

Kävelyn ja pyöräilyn potentiaalia ei ole vielä täysin hyödynnetty, erityisesti Helsingin seudulla, jossa esimerkiksi seudullisen yhtenäisen pyörätieverkon puute rajoittaa pyöräilyn mahdollisuuksia. Nykyiset tuet ovat riittämättömiä. Uudenmaan liitto esittää, että kävelyn ja pyöräilyn määrärahoja tulee korottaa.

Maatalous

Kuten suunnitelmassa todetaan, niin edellisen, vuonna 2022 julkaistun keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman maatalouden toimenpiteistä osa on jo toimeenpantu, mutta merkittävältä osalta toimenpiteistä ovat puuttuneet tarvittavat resurssit niiden toimeenpanemiseksi. Maatalouden päästöt eivät juuri ole laskeneet, joten jo sovittujen toimenpiteiden rahoitukselle on suuri tarve. Jo nykytoimiskenaarionkin tavoitepinta-aloihin pääsemiseksi tarvitaan lisäpanostuksia.

Lisäksi tarvitaan uusia vaikuttavia toimenpiteitä ja toimenpiteille riittävän suuria hehtaaritavoitemääriä. Maatalouden osalta nyt esitetyn suunnitelmaluonnoksen päästövähennemät ovat kuitenkin melko pieniä.

Suunnitelman valmistelussa on ollut esillä joukko toimia, joiden vaikutus maatalouden kasvihuonekaasupäästövähennemään tulisi myös laskea ja laskelmien mukaisesti ottaa mukaan toimenpidepalettiin. Tällainen on esimerkiksi ravitsemussuositusten noudattamisen yleistyminen. Suomi on saanut uudet, päivitetyt ravitsemussuositukset vuonna 2024. Ravitsemussuosituksissa painotetaan kasvispainotteisemman ruokavalion merkitystä ihmisten terveydelle sekä ympäristölle. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa todetaan, että suomalaisen maatalous- ja ruokapolitiikan ensisijaisena tavoitteena on kansallisen ruokaturvan ja hyvän ravitsemuksen takaaminen Suomessa asuville.

Ravitsemussuositusten noudattaminen nimenomaan takaisi hyvän ravitsemuksen Suomessa asuville. Tällaisen ruokavalion tuotannon kasvattaminen Suomessa vahvistaisi myös kansallista ruokaturvaa. Esimerkiksi Uudenmaan näkökulmasta, maakunnan 1,8 miljoonan asukkaan ruokaan liittyvät päästöt muodostavat huomattavan määrän maakunnan kulutusperäisistä päästöistä.

Toinen ehdotettu päästövähennystoimi koskee korvauskelpoisuuden jakamista tällä hetkellä korvauskelvottomille peltolohkoille. Tämä tarkoittaa sitä, että jo aiemmin raivatut pellot saisivat korvauskelpoisuuden ja tuolla pinta-alalla viljelyn kannattavuus paranisi. Ilmastosuunnitelmassa tämän arvioidaan vähentävän tarvetta raivata uutta peltoa. On kuitenkin mahdollista, että vaikutus olisi päinvastainen ja pellonraivaus lisääntyisi, koska korvauskelpoisuuden myöntäminen antaisi maataloustuottajille toiveita siitä, että tulevaisuudessa näin voisi käydä uudestaan.

Lisätoimenpiteinä ilmastosuunnitelmassa esitetään muun muassa turvemaan nurmi- sekä muun biomassan viljelyä korotetulla pohjaveden pinnalla. Näiden toimenpiteiden toimeenpanossa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että viljelyllä biomassalla tulee olla markkina tiedossa. Kosteikkoviljelyn arvoketjun luominen tarvitsee merkittäviä lisäpanostuksia. Lisäksi nurmen jalostaminen korkean lisäarvon tuotteisiin, muuhunkin kuin rehuksi, on tärkeää. Tästä esimerkkinä VTT:n vetämä Primary-hanke.

Uudellamaalla turvepeltojen osuus kokonaispeltopinta-alasta on pieni. Uudellamaalla kuitenkin sijaitsee yliopistoja, tutkimuslaitoksia sekä yrityksiä, jotka voivat olla kehittämässä uudenlaisia tuotteita nurmesta tai kosteikkoviljelystä raaka-aineesta. Nurmi olisi kuitenkin hyvä viljelykasvi myös uusmaalaisilla kivennäismaapelloilla. Tämä edistäisi maaperän hyvinvointia ja hiilensidontaa sekä voisi olla mukana osaltaan kehittämässä uusia markkinoita nurmelle. Maaperän hyvinvointia lisäävien viljelykasvien lisäksi muidenkin uudistavan viljelyn menetelmien edistäminen on tärkeää.

Maatalouden, kuten muidenkin sektorien osalta, olisi tärkeä saada jokaiseen toimenpiteeseen arvio siitä, miten toimenpide vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen. Toimenpiteiden toteutus tulee tehdä niin, ettei luonnon monimuotoisuutta heikennetä, vaan itse asiassa niin, että luonnon monimuotoisuus toimenpiteiden toteutuksessa voisi parantua. Ylipäänsä maatalouteen liittyen korostamme ruokajärjestelmänäkökulmaa. Uudenmaan liitto on sitoutunut kiertotalouden green dealiin ja sen yhtenä muutosalueena meillä on "Uudistava ruokajärjestelmä". Tuemme

ruokajärjestelmän innovaatioiden kehittämistä. Tarvitaan julkista tukea ja kannustimia, joiden avulla viljelijät voivat ottaa käyttöön kestäviä käytäntöjä sekä uusia liiketoimintamalleja ja teknologioita. Myös uusien ruokainnovaatioiden ja teknologioiden potentiaali ruokajärjestelmän uudistamisessa on otettava nykyistä paremmin huomioon. Tämä tarkoittaa esimerkiksi uuselinvarvikkeiden kehittämistä. Uudenmaan liitto on [lausunut](#) näkemyksensä aiheesta Euroopan komissiolle, kun komissio helmikuussa julkaisi visionsa maatalouden ja ruuan tulevaisuudesta.

Rakennusten erillislämmitys

Suunnitelmassa tunnistetaan hyvin, että energiaköyhyys ja ilmastotoimien kustannukset kohdistuvat epätasaisesti. Erityisesti maininnat haja-asutusalueiden pienituloisista ja ikääntyneistä sekä EU:n sosiaalisen ilmastorahaston hyödyntäminen osoittavat, että sosiaalinen kestävyys on otettu vakavasti huomioon. Tämä on suunnitelman selkeä vahvuus.

Suunnitelma ei nojaa vain yhteen keinoon, vaan yhdistää lainsäädäntöä (jakeluvelvoite), taloudellisia tukia (avustukset, verovähennys) ja tulevaa markkinapohjaista ohjausta (ETS2). Tämä tekee politiikkakokonaisuudesta aiempaa robustimman.

Tavoite luopua fossiilisesta öljylämmityksestä vuoteen 2030 mennessä on konkreettinen ja ymmärrettävä. Se antaa selkeän signaalin sekä kuluttajille että markkinoille.

Kaukolämmön ja sähkölämmityksen sivuuttaminen on suunnitelman suurin yksittäinen puute yleisen ymmärrettävyyden kannalta. Vaikka suunnitelma keskittyy teknisesti oikein vain taakanjakosektoriin, se antaa vääristyneen kuvan rakennusten lämmityksestä Suomessa kokonaisuutena.

Kaukolämpö on hallitseva lämmitysmuoto kaupungeissa ja sähkölämmitys on erittäin yleinen pientaloissa. Lukijalle, joka ei tunne EU-lainsäädännön sektorijakoa, voi syntyä käsitys, että öljylämmitys olisi lähes ainoa merkittävä lämmityksen päästöjen lähde. Suunnitelmassa tulisi selkeämmin kontekstoida, että se käsittelee vain yhtä osaa rakennusten lämmityksestä ja selittää, miksi muut keskeiset lämmitysmuodot on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

Suunnitelma tukee epäsuorasti lämpöpumppuihin siirtymistä avustuksilla, mutta ei käsittele niiden käyttöönoton haasteita ja mahdollisuuksia syvällisemmin. Esimerkiksi asentajien saatavuus, investoinnin suuri kertakustannus ja sähköverkon kuormituksen kasvu ovat oleellisia reunaehdoja, jotka vaikuttavat siirtymän nopeuteen.

Suunnitelma käsittelee rakennuksia melko yhtenäisenä massana. Käytännössä 1960-luvun kerrostalon, 1980-luvun rivitalon ja vanhan rintamamiestalon energiatehokkuustoimet ja niiden kustannukset ovat täysin erilaisia. Yksityiskohtaisempi tarkastelu eri rakennustyyppien ja ikäluokkien potentiaalista ja haasteista syventäisi analyysiä.

Vaikka puun pienpolton päästöt mainitaan, niiden terveysvaikutuksia ja päästöjen vähentämisen keinoja (esim. polttotekniikka, laitteiden uusiminen) ei käsitellä juuri lainkaan, vaikka ne ovat merkittävä paikallinen ilmanlaatuongelma.

Asuntojen viilennystä tai jäähdytystä ei käsitellä suunnitelmassa käytännössä lainkaan. Lämmityksen ja jäähdytyksen energiatehokkuutta käsitellään uusiutuvan energian direktiivissä (RED III). Direktiivissä asetetaan jäsenvaltiokohtaiset tavoitteet uusiutuvan energian osuudelle

lämmitys- ja jäähdytyssektorilla. Asuntojen viilentämisen tarve on Suomessakin kasvussa ja siksi olisi suotavaa, että asia olisi huomioitu suunnitelmassa.

Työkoneet

Avovastaus

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että työkoneiden päästöjen vähentämisen merkitys on tunnistettu osana kansallista ilmastotyötä, sillä päästöt ovat pysyneet lähes samalla tasolla koko tarkastelujaksolla vuodesta 2005. Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet, kuten bio-POK-jakeluvelvoitteen nosto, biokaasun käytön edistäminen, TYKO-päästömallin uudistaminen sekä Green Deal -sopimusten laajentaminen, muodostavat hyvän perustan päästöjen vähentämiselle.

Useat suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet, kuten sähkö- ja biokaasukäyttöisten työkoneiden hankintatuen selvittäminen, jäävät kuitenkin melko yleiselle tasolle. Uudenmaan liitto esittää, että toimenpiteille asetetaan selkeät aikataulut ja resurssit, jotta niiden vaikuttavuus voidaan varmistaa.

Päästöttömien työmaiden Green Deal -sopimukset on havaittu hyväksi keinoksi pääkaupunkiseudulla ja sopimusten laajentaminen uusille koneluokille ja toimijoille on tärkeä askel. Uudenmaan liitto ehdottaa, että valtio tukee sopimusten toimeenpanoa esimerkiksi ohjeistuksella, seurantamalleilla ja kuntien välisellä tiedonjaolla. Lisäksi Sipoon kunnan esimerkki osoittaa, että kunnalliset hankintakäytännöt voivat olla tehokas keino päästöjen vähentämisessä. Kunta on kehittänyt katu- ja viherrakentamisen hankintakriteereitä, joissa huomioidaan työkoneiden päästöluokat, fossiilivapaat käyttövoimat sekä urakoitsijoiden ympäristösertifikaatit. Kuntien mahdollisuuksia kehittää ja ottaa käyttöön vastaavia käytäntöjä esimerkiksi ohjeistuksella, rahoituksella tai osaamisen vahvistamisella tulisi tukea vahvemmin. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että työkoneiden päästöjen vähentämiseen liittyvät toimenpiteet sisällytetään suunnitelmaan vahvemmin ja konkreettisemmin, jotta ala voi siirtyä kohti fossiilivapaita ratkaisuja suunnitellussa aikataulussa.

Jätehuolto

Avovastaus

Jätehuollon osalta KAISUssa tulisi vahvistaa toimia, jotka tukevat kiertotalouden edistämistä ja materiaalien tehokasta hyödyntämistä. Uudellamaalla, jossa väestötiheys ja kulutus ovat korkeita, on erityisen tärkeää kehittää jätehuollon infrastruktuuria ja ohjauskeinoja, jotka vähentävät sekajätteen määrää ja parantavat kierrätysastetta. Biojätteen erilliskeräyksen laajentaminen ja sen hyödyntäminen esimerkiksi biokaasun tuotannossa tarjoavat konkreettisia mahdollisuuksia päästövähennyksiin. Lisäksi sekajätteen energiakäyttöä tulisi vähentää, erityisesti fossiilisia muoveja sisältävän jätteen osalta.

Myös jäljellä olevista toimista merkittävimpiä ovat ne, joilla voidaan suoraan vaikuttaa fossiilisista tai fossiiliperäisistä polttoaineista aiheutuviin päästöihin, kuten jätteenpoltosta syntyvän hiilidioksidin talteenotto. Tässä valossa on harmillista, että energiansäästöön liittyviä toimia ei juuri esitetä. Jätehuollon kuljetukset ja käsittelytoiminnot muodostavat merkittävän osan kuntien ja kaupunkien palveluliikenteestä, ja niiden sähköistäminen tai siirtyminen uusiutuviin käyttövoimiin tukisi suunnitelman tavoitteita sekä vähentäisi liikenteen ja työkoneiden päästöjä. KAISUn toimenpiteiden tulisi

tukea kuntien ilmastotyötä ja varmistaa, että jätehuollon päästövähennykset ovat linjassa alueellisten ilmastotavoitteiden kanssa.

F-kaasut

Avovastaus

Ei vastausta.

Teollisuus ja muut päästöt

Avovastaus

Ei vastausta.

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

Avovastaus

Suunnitelmassa tunnistetaan kunta- ja maakuntatason ilmastotyössä haasteet kentällä, mutta ei tarjota suoranaisia toimia näiden kehittämiseksi tai resursseja ilmastotyön toimeenpanoon. Valtion, alueiden ja kuntien yhteistyötä voitaisiin hyvinkin vahvistaa yhteisten kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Maakuntien liitot ovat jo useamman vuoden ajan tehneet vahvaa ilmastotyötä, ja niiden rooli on kirkastunut ja vaikutusmahdollisuudet kasvaneet toimintamallien kehittyessä ja ylikunnallisen yhteistyön korostuessa ilmastotyössä. Maakuntajohtajien vuonna 2020 perustama maakuntien ilmastoverkosto on tarjonnut osaamisen kehittämisen paikkoja, vertaistukea ja mallioppimista liittojen välillä sekä yhteistä neuvottelupöytää ministeriöiden suuntaan. Myös Canemure-hanke on tukenut merkittävällä tavalla maakuntien ilmastotyötä tiekarttamalleineen. Alueilla on käytössään konkreettisia ja vaikuttavia keinoja, joilla voidaan edistää päästövähennyksiä nopeasti ja paikallisiin olosuhteisiin soveltuvalla tavalla. Maakuntien liitot ovat muodostuneet merkittäviksi toimijoiksi kansallisen ja kuntatason väliin, ja niiden potentiaali voitaisiin hyödyntää tehokkaammin. Uudenmaan liitto esittääkin, että suunnitelmassa tunnistettaisiin nykyistä vahvemmin alueiden ja maakuntien rooli ilmastotyössä.

Keskeisenä lähtökohtana maakuntakaavoitus, liikennejärjestelmätyö ja aluekehittäminen muodostavat jo nyt olemassa olevan lakiin pohjautuvan suunnittelujärjestelmän, jota kautta ilmastotyötä voidaan kohdentaa ja vauhdittaa alueilla ja kunnissa. Maakuntaohjelmassa asetetaan yhteisiä tavoitteita ja kehittämisen linjauksia ja kohdennetaan ilmastotyötä sekä rahoitusta. Maakuntakaavoilla osoitetaan maankäytön ja liikenteen kehittämisalueita ja verkostoja, energiantuotannon alueita, siirtoinfraa, vihreän siirtymän kohdealueita, ja myös hiilinieluja sekä kiertotalouteen ja ruokajärjestelmään liittyviä aluevarauksia on mahdollista käsitellä osana kaavatyötä.

Tämän lisäksi maakuntaliitot toimivat alueensa ilmastotyön moottoreina ja fasilitoijina, ja kokoavat monialaisia toimijaverkostoja ja edistävät yhteistyötä kuntien, yritysten, tutkimuslaitosten ja viranomaisen välillä. Käytännön työssä on havaittu, että alueilla on monia pieniä ja keskisuuria kuntia, joilla on rajalliset resurssit ilmastotyöhön. Maakuntaliitot ovat toimineet näiden kuntien ilmastotyön tukena ja yhteisenä resurssina avustaen ilmastotyön suunnittelussa ja toteutuksessa muun muassa yhteishankkeiden avulla. Liitoilla voisi olla laaja-alaisen aluetuntemuksen ja tietoaineistojen pohjalta valmiuksia kokonaiskestävyyden tarkasteluun ja monihyötyjen tunnistamiseen.

Maakuntien liittojen rinnalla alueellisten ELY-keskusten viranomaisrooli on tukenut alueellista ilmastotyötä ja sen kytköksiä luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Työnjako on ollut selkeä ja tiivis yhteistyö on osaltaan auttanut kuntia ja tukenut ilmastopolitiikan toimeenpanossa. Hallintouudistuksen myötä ilmastoresurssit ovat kuitenkin vaarassa heikentyä alueilla. Uudenmaan elinvoimakeskukseen ei ole osoitettu erillistä ilmastoresurssia, ja ilmastotyötä tehdään pääosin muun työn ohessa ilman riittävää resursointia. Myös ilmasto-osaamisen siirtyminen uusiin organisaatioihin on epävarmaa. On tärkeää, että strategiaan sisällytetään konkreettisia toimenpiteitä, jotka vahvistavat ELY-keskusten resursseja ilmasto- ja luontotyössä, nyt kun uudet organisaatiot järjestäytyvät. Yhteistyö EVK:n ja liittojen välillä muodostuu ilmastotyön tulee olemaan merkittävää alueellisen elinvoiman ja kestävyuden vahvistamisessa. Roolia voisi olla myös yksityisen rahoituksen kanavoimisessa ilmasto- ja luontotyöhön, jota tulisi vahvistaa. Uudenmaan liitto esittää aluetason rakenteellisen ilmastoyhteistyön johdonmukaista tukemista ja vahvistamista maakuntaliittojen, tulevien aluehallinnon virastojen, kuntayhtymien ja kehitysyhtiöiden kanssa niin resurssien kuin rahoituksen muodossa.

Suunnitelma osoittaa, että MAL-työn päästövaikutus on nykyisellään pieni. Helsingin seudulla päästövähennystavoitteita on käytetty MAL-suunnitelmien vaikutusten arvioinneissa ja ratkaisujen iteroinneissa, mutta MAL-sopimuksiin asti tavoitteita ei ole ulotettu. Seudullisten MAL-suunnitelmien ja suunnitelmaprosessien tehokkaampi hyödyntäminen voisi tukea kaupunkiseutujen ilmastotyötä. Suunnitelmassa voitaisiin esittää toimenpiteitä, joilla vahvistetaan ilmastotavoitteiden sisällyttämistä MAL-suunnitelmiin ja –sopimuksiin, mitä kautta voidaan edistää vähähiilistä yhdyskuntakehitystä, asumisen ratkaisuja ja kestävää liikkumista osana alueellista suunnittelua. MAL-suunnittelun ja ilmastopolitiikan yhteensovittaminen tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaviin ja kustannustehokkaisiin ilmastotoimiin alueellisella tasolla. Tämä edellyttää myös riittävää resursointia ja yhteistyötä seuduilla ja ilmastorahoituksen kohdentamista erityisesti MAL-sopimuksiin.

Maakuntaliitoilla on vahva rooli ilmastotyön rahoituksen suunnitelmallisessa kohdentamisessa. Maakuntaliitot valmistelevat maakuntien kehittämistä ohjaavat maakuntaohjelmat sekä niihin liittyvät muut kehittämisasiakirjat, kuten älykkään erikoistumisen strategiat ja ilmastotiekartat. EAKR-rahoituksella sekä aiemmin käytössä olleella kansallisella AKKE-rahoituksella on kyetty tukemaan alueellisia ilmastoratkaisukokeiluja ja kokeiluympäristöjä, kuten Metropolia ammattikorkeakoulun Hiilitalli. Hiilitalli on kohtaamispaikka vihreän siirtymän osajille ja yrityksille, tavoitteena tiivistää eri toimijoiden yhteistyötä, kehittää ympäristöosaamista sekä konkreettisesti edistää ilmastomuutoksen hillintään ja kestävään kehitykseen liittyviä toimia yritysprojektien avulla.

Maakuntaliitot voivat lisätä hanketyön vaikuttavuutta ja sijoitettuja aluekehittämisen varoja hyvällä alue- ja toimijaverkon tuntemuksellaan mm. rakentamalla hankeportfolioita ilmastotiekarttojen painopisteiden ympärille, tukemalla älykästä erikoistumista ja TKI-työtä ilmastotavoitteiden hyväksi ja edistämällä kuntien ja aluetoimijoiden yhteishankkeita. Ilmastotyön rahoitus on tällä hetkellä merkittävä pullonkaula työn toteutuksessa ja esimerkiksi Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelman kaltaisia hyviä ohjelma- ja rahoitustyökaluja tarvittaisiin ehdottomasti lisää. Kansallisen rahoituksen hiipuessakin parin viime vuoden aikana,

ilmastotyössä ollaan tukeuduttu vahvemmin EU-rahoitukseen. Nyt kuitenkin juuri julkistettu MFF heikentää vihreän siirtymän rahoitusta, mikä lisää painetta kansalliselle rahoitukselle.

Kuntien rooli kansallisen ja EU-tason ilmastotavoitteiden saavuttamisessa on keskeinen, sillä monet päästövähennystoimet, kuten liikenteen, energiankäytön ja maankäytön ratkaisut, toteutuvat paikallistasolla. Monet kunnat ovat asettaneet kunnianhimoisia ilmastotavoitteita ja toteuttaneet päästövähennyksiä määrätietoisesti. Viime vuosina kuntien tehtäväkenttä näissä aiheissa on laajentunut merkittävästi, samalla kun valtionosuuksia ja muita tukia on leikattu. Tämä yhdistelmä on johtanut tilanteeseen, jossa kunnilla on entistä vähemmän resursseja toteuttaa ilmastotoimia, vaikka strategista tahtotilaa ja osaamista alkaa löytyä. Esimerkiksi energiatehokkuusinvestoinnit, kestävä liikunnan edistäminen tai ilmastohankkeiden koordinointi voivat siirtyä, supistua tai jäädä kokonaan toteutumatta. Kuntien ilmastotavoitteiden saavuttamista on osaltaan haitannut joidenkin kansallisten toimenpiteiden viivästyminen tai peruuttaminen esimerkiksi liikennesektorilla. Kuntien ilmastotyö vaatii pitkäjänteistä suunnittelua, investointeja ja henkilöstöresursseja, mikä tulisi valtion suunnalta huomioida.

Lisäksi kuntien ilmastotyön rahoitus on usein riippuvainen hankerahoituksesta, joka on luonteeltaan määräaikaista ja epävarmaa. Kun perusrahoitus on niukka, hankkeiden omarahoitusosuuksien kattaminen voi muodostua esteeksi osallistumiselle. Tämä korostaa tarvetta pitkäjänteiselle ja vakaalle rahoitusmallille, joka mahdollistaa ilmastotyön integroimisen osaksi kunnan normaalia toimintaa.

Kuntien ilmastotyön tukeminen ei ole pelkästään ympäristökysymys, vaan myös sosiaalinen ja taloudellinen investointi. Ilmastotoimet voivat tuottaa säästöjä energiakustannuksissa, parantaa asukkaiden hyvinvointia ja vahvistaa alueen elinvoimaa. Alueet voivat toimia myös ilmastotyön edelläkävijöinä ja kokeilualustoina, joissa uudet ratkaisut saadaan nopeasti käytäntöön. Siksi on tärkeää, että valtio tunnistaa kuntien roolin ja varmistaa riittävät resurssit ilmastotyön jatkuvuudelle.

Kulutuksen hiilijalanjälki

Avovastaus

Kulutuksen hiilijalanjälki muodostaa merkittävän osan Suomen kokonaispäästöistä, ja sen vähentäminen edellyttää sekä rakenteellisia että ohjaavia toimia. Suuri vastuu kulutuksen hiilijalanjäljestä painottuu energiasektorille ja yhdyskunnan ja liikenteen ratkaisuille eli kestävä, sujuva ja vähähiilisen arjen mahdollistamiseen asukkaille. Tämän ohella KAISU tulisi vahvistaa kulutuksen ilmastovaikutusten vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä, erityisesti kiertotalouden ja kestävä kulutuksen näkökulmasta. Näitä toimenpiteitä olisi esimerkiksi ulkomaisen halpatuotannon ilmastovaikutusten huomioiminen esimerkiksi tuontituotteiden ilmastoperusteisella sääntelyllä ja ohjauksella; korjaus- ja huoltopalveluiden arvonalisäveron alentaminen, mikä kannustaisi tuotteiden elinkaaren pidentämiseen ja vähentäisi uuden kulutuksen tarvetta sekä lisäisi työllisyyttä; kierrätettyjen tuotteiden kaksoisverotuksen poistaminen, jotta kierrätys ja uudelleenkäyttö olisivat aidosti kilpailukykyisiä vaihtoehtoja ja ympäristömerkkien rinnalla tuki vähähiilisiin tuotantomuotoihin siirtymiselle, sekä kannustimia kestäväan yrittäjyyteen ja innovaatioihin. Lisäksi julkisten hankintojen roolin vahvistaminen toimisi

laaja-alaisesti suunnannäyttäjänä ja markkinoiden luojana, esimerkiksi suosimalla vähähiilisiä ja kierrätettyjä tuotteita sekä palveluita. Merkittävät kulutuksen päästövaikutukset kohdentuvat ruuan päästöihin, jonka eteen tehdään Uudellamaalla parhaillaan paljon töitä, niin tietoisuuden vahvistamiseksi ruuan päästöistä kuin ruokajärjestelmän kehittämiseksi kestävämmäksi. Tähän tarvitaan tukea monitasoisista toimenpiteistä ja vahvempaa yhteistyötä alueen toimijoiden ja ruuan tuottajien kanssa. Kulutuksen ohjaaminen kohti vähähiilisiä ja kiertotalouteen perustuvia ratkaisuja tukisi KAISU:n tavoitteita kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti. Lisäksi se vahvistaa kansalaisten ja yritysten mahdollisuuksia osallistua ilmastotyöhön arjen ja liiketoiminnan tasolla.

Uudenmaan liiton koordinoiman LuoTo-hankkeen tuloksena syntyneen Luovien alojen ekologisen kestävyysmurroksen toimenpideohjelma (Luoto) sekä hankkeessa tuotettu luoto.art -verkkoalusta kokoavat yhteen toimenpide-ehdotuksia ja toimivat työkaluina luovien alojen kokonaiskestävyyden lisäämiseen ja kestävämpien toimintamallien kehittämiseksi toimialalla. Luovilla on aloilla on iso potentiaali vaikuttaa yksilöiden kuluttamisen ja käyttäytymisen muutokseen, mutta luovien sisältöjen vaikuttavuutta on vaikeaa mitata. KAISUssa esitetyn ympäristömerkin kehittäminen luovien alojen toimijoille vaatisi yhtenäisen sertifiointi ja valvontajärjestelmän, emmekä pidä sen toteuttamista tällä hetkellä tarkoituksenmukaisena. Luovien alojen toimijoiden tukeminen ilmastomuutoksen hillinnässä toimii parhaiten yleistä rahoituspohjaa vahvistamalla sekä pysyvoittamalla. Yksi merkittävimmistä ilmastotoimien esteistä luovilla aloilla on resurssien puute sekä työsuhteiden katkonaisuus. Alalle on kehittynyt ja edelleen kehittymässä vahvaa ilmasto- ja ympäristöosaamista, sekä alan omien päästöjen vähentämiseen ja ympäristöjohtamiseen sekä ympäristöaiheiseen sisällöntuotantoon ja ympäristökasvatukseen.

Julkiset hankinnat

Avovastaus

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa julkiset hankinnat tunnistetaan tärkeäksi keinoksi edistää ilmastotavoitteita, mutta niiden käsittely jää vielä yleiselle tasolle. Kestäviä hankintoja on kehitetty pidemmällä aikavälillä, mikä on keskeinen toimenpide kestävien ratkaisujen luomisessa ja valtavirtaistamisessa sekä vakaan toimintaympäristön luomisessa yrityksille. Rahoitusta on viime vuosina vähennetty tärkeältä kehittämistyöltä ja neuvontatyöltä, mikä on valitettavaa. Hankintojen potentiaali ilmastotyössä on edelleen kuitenkin erittäin merkittävä, erityisesti Uudellamaalla. Tuoreen tutkimuksen mukaan julkiset hankinnat ovat Suomessa 47 miljardin euron tasolla, josta rakennusalan osuus on noin neljännes. Tämä tarjoaa hankintojen kautta merkittävän mahdollisuuden innovaatioiden ja kestäväen yhteiskunnan kehittämiselle ja kestävyys- ja vähähiilisyysratkaisujen markkinoiden luomiseen.

Uudenmaan liitto esittää, että hankintoja kehitettäisiin kestävämmiksi esimerkiksi sisällyttämällä KAISUun määrälliset tavoitteet kestävien hankintojen osuudelle, muodostamalla sektorikohtaisia ohjeistuksia (rakentaminen, liikenne, ICT) sekä lisäämällä resursseja hankintasektorille ja sen osaamisen vahvistamiseksi kehittämällä työkaluja uusien kestävyysratkaisujen pilotointiin ja käyttöönottoon hankintojen kautta. Uudenmaan liiton koordinoiman Uudenmaan kiertotalouslaakson toiminnassa on havaittu, että hankinnat ovat tärkeä väylä kiertotalouden edistämiseen ja sen markkinoiden vahvistamiseen. Liitto esittää myös

kiertotalouskriteerien kehittämistä ja käyttöönottoa tärkeinä toimenpiteinä. Myös raportoinnin ja seurannan kehittäminen kestävien hankintojen osalta olisi tärkeää. Samalla tulisi varmistaa edellä mainittujen asioiden toteutuminen myös uuden hankintalain myötä.

Muut poikkisektorit

Avovastaus

Kiertotalous

Suomen heikko sijoitus resurssitehokkuudessa (sija 27 EU-maiden joukossa) osoittaa, että luonnonvarojen käytön ja talouskasvun irtikytkentä ei ole edennyt riittävästi. Tämä on merkittävä haaste ilmastotavoitteiden ja kiertotalouden edistämiseksi. Kiertotalouden rooli on KAISUssa jäänyt liian vähäiseksi, vaikka se on osa ratkaisuja. Esitämme, että strategiaan sisällytetään vahvemmin kiertotalouden mahdollisuudet päästövähennysten ja resurssitehokkuuden näkökulmista, ja korostetaan näitä toimia, erityisesti kunnissa, joissa päätökset esimerkiksi rakentamisesta, hankinnoista ja maankäytöstä vaikuttavat suoraan materiaalivirtoihin. Uudenmaan liitto esittää, että kiertotalous integroidaan laajasti eri sektoreiden ilmastotoimiin, erityisesti rakentamiseen, yhdyskuntakehitykseen, jätehuoltoon ja teollisuuteen. Esimerkiksi purkumateriaalien hyödyntäminen, vähähiiliset rakennusratkaisut ja materiaalien kierron sulkeminen tarjoavat konkreettisia keinoja päästöjen vähentämiseen. Lisäksi KAISUssa tulisi tunnistaa alueelliset kiertotalousekosysteemit ja tukea niiden kehittämistä. Kuntien, maakuntien liittojen ja ELYjen rooli kiertotalouden edistäjinä on keskeinen, ja tätä työtä tulee tukea myös resursoinnin ja ohjauksen keinoin.

Maankäyttösektorin muuttuessa nettonielusta nettopäästölähteeksi, olisi biotalouden osalta tärkeää määritellä, millaista biotaloutta Suomessa harjoitetaan. Sen vuoksi Biotalousstrategian tavoite biotalouden arvonlisän nostamisesta on hyvä. Arvonlisän nostaminen tulee kuitenkin tapahtua luonnon kantokyvyn rajoissa. Tämän olemme tuoneet esiin myös, kun Uudenmaan liitto lausui komissiolle valmisteilla olevaan EU:n biotalousstrategiaan. Lausuntomme mukaan on myös varmistettava, että biotalouden ratkaisut tarjoavat mitattavissa olevia etuja koko planeetallemme. Biotalousratkaisuihin panostamalla voidaan vähentää myös Euroopan kriittisiä riippuvuussuhteita sekä edistää EU:n, valtioiden ja alueiden resilienssiä.

Ilmastopolitiikassa tulee vahvistaa kokonaiskestävyyden näkökulmaa, eli ottaa ilmastovaikutusten rinnalle laajemmin mukaan myös muut ympäristövaikutukset. Ilmastotoimien suunnittelussa ja toteutuksessa on varmistettava, etteivät toimet aiheuta haittaa esimerkiksi luonnon monimuotoisuudelle, vesistöille tai maaperälle. Tämän vuoksi luonnon monimuotoisuustyö tulee nostaa ilmastotyön rinnalle tasavertaiseksi tavoitteeksi. Ilmastokriisi ja luonnon köyhtyminen ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa, sillä ilmastomuutos on yksi viidestä luontokadon ajurista. Ilmastomuutosta ja luonnon köyhtymistä tuleekin torjua yhtä aikaa ja toisiinsa kytkeytyvin keinoin. Kansallisellakin tasolla ilmastopolitiikan ja luontopolitiikan olisi hyvä lähentyä toisiaan nykyistä enemmän. Myös monihyötyjen tutkiminen on tärkeää.

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Avovastaus

Suosittellemme, että kiertotalouden ilmastohyödyt tuodaan näkyväksi myös vaikutusarvioissa, mukaan lukien päästövähennykset, kustannustehokkuus ja huoltovarmuuden sekä omavaraisuuden vahvistaminen.

On valitettavaa, että yhteyksiä kesken olevaan biodiversiteettistrategiaan ei ole avattu enempää. Luontovaikutusten tarkastelua olisi tarvetta syventää.

Muita huomioita

Avovastaus

Uudenmaan liitto pitää valitettavana, että näin merkittävät ilmastopoliittiset strategiset asiakirjat on asetettu lausunnoille keskelle kesälomakautta. Tämä rajoittaa mahdollisuuksia huolelliseen valmisteluun sekä laaja-alaiseen asiantuntijoiden osallistamiseen.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntijat Pia Tynys, Henri Jutila

Täytäntöönpano:

Ympäristöministeriö

Maakuntahallitus

§ 120

25.08.2025

Lausunto Sipoon Gumbostrand-Västerskog-Hitån osayleiskaavan luonnoksesta

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 120
281/06.02.00/2025

Tiivistelmä

Sipoon kunta pyytää lausuntoa valmisteluvaiheessa olevasta Gumbostrand-Västerskog-Hitån osayleiskaavasta. Osayleiskaavan valmistelua ohjaa Östersundomin vaihemaakuntakaava, jossa on osoitettu pääkaupunkiseudun itäinen taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke Helsingin Östersundomista itään Sipoon suuntaan. Vyöhykkeen itäisin reuna ulottuu Västerskogiin. Osayleiskaavaratkaisu kohdistaa kasvun maakuntakaavan mukaisesti kaava-alueen luoteisosaan, sekä olemassa olevaan Gumbostrandin kylään.

Maakuntakaavassa taajamatoimintojen vyöhykkeen kehittämisen keskeisenä edellytyksenä on sen tukeutuminen raideliikenteeseen. Jatkosuunnittelussa on tarkennettava, miten osayleiskaava toteuttaa maakuntakaavan edellyttämää kytkentää Östersundomin-Majvikin alueen raideliikennetarkaisuun, varmistettava tehokkaan joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten toteutuminen kaava-alueen luoteisosassa, sekä mahdollisuudet turvalliseen ja kestävään liikkumiseen jo nyt haasteellisella Gumbostrandin alueella. Lisäksi Uudenmaan liitto suosittelee sisällyttämään osayleiskaava-alueeseen Majvikin alueen, joka jää osayleiskaava-alueen ja Helsingin Östersundomin alueen väliin.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Sipoon kunta on pyytänyt lausuntoa Gumbostrand-Västerskog-Hitån osayleiskaavan luonnoksesta. Lausunto on pyydetty toimittamaan 15.8.2025 mennessä. Uudenmaan liitto on saanut lausunnon 25.8.2025 asti.

Kaava-aineistot ovat saatavilla kunnan verkkosivuilla: [G27 Gumbostrand-Västerskog-Hitån osayleiskaava - Sipoo - Sibbo](#)

Asian tausta**Kaava-alueen sijainti ja laajuus**

Gumbostrand-Västerskog-Hitån osayleiskaava-alue sijaitsee Etelä-Sipoossa noin 10 km kuntakeskuksesta Nikkilästä etelään ja noin 3 kilometriä Söderkullan taajamasta lounaaseen. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 11,6 km².

Suunnittelualue rajautuu pohjoisessa Porvoonväylään (E 18), etelässä mereen ja idässä Sipoonlahteen. Länsipuolella sijaitsevat Stuvunäsin, Majvikin ja Björkhagan kylä- ja haja-asutusalueet sekä kauempana Östersundomin alue.

Kaavan tavoitteet ja vaiheet

Osayleiskaavan tavoitteena on tiivistää ja eheyttää alueelle vuosikymmenien kuluessa osin suunnittelemattomasti syntyntä asutusrakennetta sekä kehittää alueen liikenneverkkoa aiempaa turvallisemmaksi ja yhdistävämmäksi. Kaavan tavoitteena on myös varmistaa itäisen Helsingin ja Söderkullan välisen joukkoliikennekäytävän ja tähän liittyvän kasvuvyöhykkeen kehitysedellytykset myöhemmin tulevaisuudessa.

Osayleiskaavassa otetaan lisäksi huomioon maiseman, rakennetun ympäristön ja luonnonarvojen vaaliminen, melusta aiheutuvien haittojen ehkäiseminen sekä viheryhteyksien, kevyenliikenteen verkostojen ja virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Osayleiskaavatyö on käynnistetty vuonna 2018. Kaavasta kuulutettiin uudelleen vuonna 2020, kun kaava-alue laajeni Hitän alueelle.

Kaavatilanne kunnassa

Suunnittelualueella on voimassa Sipoon yleiskaava 2025, joka on Sipoon kunnanvaltuuston vuonna 2008 hyväksymä. Ranta-alueilla on voimassa Sipoon saariston ja rannikon osayleiskaava (hyväksytty 13.6.2011, lainvoimainen 20.2.2014).

Sipoossa on 15.12.2022 alkanut koko kunnan yleiskaavan uudistaminen.

Maakuntakaava

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa (MRL 32§). Suunnittelualueella koskee Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue. Kaava on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 10.5.2021. Kaavassa käsitellään kaikki keskeiset alue- ja yhdyskuntarakenteen teemat. Suunnittelualueella koskevat seuraavat maakuntakaavamerkinnot:

- Raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue
- Moottoriväylä
- Seututie
- Liikenteen yhteystarve
- Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
- Viheryhteystarve
- Runkovesijohto
- Pohjavesialue

Lisäksi Östersundomin alueen maakuntakaavassa on annettu koko kaava-alueella koskeva asumista koskeva kehittämissuositus. Sen mukaan ympärivuotista asumista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavan taajamatoimintojen alueille, tiivistettäviä alueita painottaen. Taajamatoimintojen ulkopuolelle suuntautuvaa asumista on ohjattava suunnitelmallisesti kyliin.

Laajoja aluekokonaisuuksia, jotka ovat muodostuneet väestömäärältään suuriksi, mutta toiminnallisesti yksipuolisiksi asuinalueiksi kehitetään monipuolistamalla niiden toiminnallista rakennetta. Kehittämiskeinoina käytetään maankäytön suunnittelun ohella kaupunkipoliittisia toimenpiteitä, joilla parannetaan tapauskohtaisesti alueiden sosiaalista, taloudellista ja/tai lähiympäristön tilaa. Alueen yhdyskuntarakennetta eheytetään palvelutason säilymistä ja parantamista tukevilla toimenpiteillä,

työpaikkojen syntymistä edistävillä toimilla sekä paikalliskeskuksia kehittämällä.

Uusien alueiden suunnittelussa vältetään laajojen, yksinomaan asumiseen varattujen aluekokonaisuuksien muodostamista.

Lisäksi maakuntakaavassa on annettu Helsingin seudun valkoisia alueita koskeva suunnittelumääräys. Sen mukaan alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä- ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Ehdotus lausunnoksi

Yleistä, maakuntakaavan keskeiset tavoitteet

Seudullisesta näkökulmasta tarkasteltuna Gumbostrand-Västerskog-Hitå on pääkaupunkiseudun Helsingin Östersundomiin ja siitä edelleen kohti itää Sipooseen suuntautuvan taajamatoimintojen kehittämisen vyöhykkeen itäisin reuna. Maakuntakaavassa vyöhykkeen taajamatoimintojen kehittämisen keskeisenä edellytyksenä on tukeutuminen raideliikenteeseen. Maakuntakaavassa osoitettu uusi raideyhteys ulottuu osayleiskaava-alueen länsipuolelle Helsingin puolelta Sipoon Majvikiin. Maakuntakaavan raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue ulottuu osayleiskaava-alueen luoteiskulman alueelle.

Helsingin kaupunki laatii parhaillaan osayleiskaavaa alueelleen Östersundomiin. Yhdyskuntarakenteen kokonaisuuden kannalta on ongelmallista, että Sipoon puolella nyt kyseessä oleva Gumbostrand-Västerskog-Hitån osayleiskaava-alue ei ulotu Helsingin rajaan asti. Välissä oleva Sipoon Majvikin alue jää osayleiskaava-alueiden ulkopuolelle. On vaikea hahmottaa, mikä on Gumbostrand-Västerskog-Hitån osayleiskaava-alueen suhde koko Östersundomin maakuntakaava-alueen maankäytön ja liikenteen kokonaisuuteen.

Kahden kunnan alueelle sijoittuvan maankäytön kokonaisuuden toimivuuden ja maakuntakaavan tavoitteiden toteutumisen varmistamisen kannalta **Uudenmaan liitto suosittelee sisällyttämään myös Majvikin nyt laadittavana olevan osayleiskaavan kaava-alueeseen, tai ainakin kaavoituksen yhteydessä selvityksissä ja vaikutusten arvioinnissa ottamaan huomioon laajemmin koko Östersundomin maakuntakaava-alueen kokonaisuuden.** Kuntien tulee varmistaa Helsingin seudun itäisen kasvukäytävän suunnittelussa naapurikuntien maankäyttöratkaisujen yhteensopivuus.

Yhdyskuntarakenne, kasvun ohjaaminen

Maakuntakaavan keskeisiä periaatteita ovat olevaan rakenteeseen tukeutuminen, maankäytön täydentäminen ja tehostaminen sekä kestävän liikkumisen edistäminen.

Osayleiskaavaratkaisu painottaa maakuntakaavan mukaisesti kaava-alueen luoteisosaa yhdyskuntarakenteen kehittämisessä. Alue on itäisin osa maakuntakaavassa osoitettua raideliikenteen tukeutuvaa taajamatoimintojen aluetta. Osayleiskaavaluonnoksen kaavamääräyksissä on kirjattu varautuminen tehokkaaseen joukkoliikenteeseen alueen kehittämisessä. **Kaavan jatkosuunnittelussa olisi hyvä vielä tarkentaa sitä, miten tehokkaan joukkoliikenteen mahdollistava yhdyskuntarakenne toteuttaa maakuntakaavan edellyttämää kytköstä Östersundomin-Majvikin alueen raideliikennetarkaisuun.**

Toinen yhdyskuntarakenteen kehittämisen painopistealue osayleiskaavassa on Gumbostrandin alue. Alueelle ei maakuntakaavassa kohdistu alueidenkäyttöä ohjaavia merkintöjä. Olevan kylärakenteen täydentäminen on maakuntakaavan yhdyskuntarakenteen kehittämistä koskevien periaatteiden mukaista.

Yleiskaavatyön taustalla olevat arviot osayleiskaava-alueen tulevasta väestökehityksestä ennustavat alueelle hieman yli 4000 asukkaan kasvua vuoteen 2055 mennessä. Osayleiskaava-alueen tämänhetkinen asukasmäärä on hieman alle tuhat asukasta. Merkittävästi lisääntyvä väkimäärä lisää liikennettä alueella, mutta jo nyt alueen liikenneturvallisuudessa ja joukkoliikenteen järjestämisessä on tunnistettu haasteita. On tärkeää varmistaa, että alueen kehittämisessä otetaan samanaikaisesti huomioon sekä asumisen että liikenteen näkökulmat ja varmistetaan edellytykset turvalliselle, kestäväälle liikkumiselle eri luonteisilla osa-alueilla. On hyvä, että osayleiskaavan laadinnan yhteydessä on esimerkiksi pohdittu alueen kehittämisen vaihteistamista. Jatkosuunnittelussa on tärkeä arvioida, että mahdollistaako kasvun jakautuminen nyt esitetyn mukaisesti sekä yhdyskuntarakenteeseen että liikkumiseen liittyvien tavoitteiden toteutumisen osayleiskaava-alueella, vai olisiko eri osa-alueiden kehittämisen tehokkuutta (ja mahdollisesti myös rajausten laajuutta) tarpeen tarkistaa. **Osayleiskaavan yhdyskuntarakenteen kehittämisen ohjauksella on osaltaan tärkeää varmistaa sekä tehokkaan joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten toteutuminen osayleiskaava-alueen luoteisosassa Västerskogin alueella, että mahdollisuudet turvalliseen kestäväan liikkumiseen jo nyt haasteellisella Gumbostrandin alueella.**

Liikenne, saavutettavuus

Maakuntakaavassa Gumbostrand-Västerskog-Hitån osayleiskaavan alueen taajamarakenne on osoitettu tukeutuvan raideliikenteeseen. Osayleiskaavassa asuinalueet on osoitettu yleisemmin joukkoliikenteeseen tukeutuviksi alueiksi. Uudenmaan liitto toteaa, että kaavaratkaisusta tulisi selkeämmin käydä ilmi alueiden kehittämisen kytkös raideliikenteen kehittämiseen Östersundomin maakuntakaava-alueella.

Maakuntakaavan raideliikenteeseen tukeutuvaa taajamatoimintojen aluetta koskee seuraava suunnittelumääräys: *"Uuden raideliikenneyhteyden ja aseman suunnittelu sekä alueen maankäyttö tulee kytkeä toisiinsa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueen toteuttaminen tulee kytkeä uuden raideliikenneyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen."*

Uudenmaan liitto toteaa, että selostuksessa todetun osayleiskaavaan lisättävän raideliikenteen reservialue-merkinnän sekä raideliikenteeseen tukeutumiseen varautumisen lisäksi vaiheistus ja edellytys raideyhteyden sitovaan toteuttamispäätökseen tulee todeta ja varmistaa ehdon siirtyminen tarkempaan jatkosuunnitteluun. Mikäli taajamatoimintojen alueet toteutuvat ennen raideliikenteen jatkon sitovaa päätöstä, tulee saavutettavuus ja toteuttamisen vaiheistus vahvistaa joukkoliikenteen jatkoyhteyksillä, joiden sitovaan toteuttamispäätökseen tukeudutaan ennen alueiden toteuttamiseen siirtymistä.

Osayleiskaavatasoista liikenneselvitystä ei ilmeisesti ole laadittu. Liikenteen muutoksien ja vaikutusten todentamiseksi **Uudenmaan liitto toivoo osayleiskaavatasoisen selvityksen laatimista.** Selvityksessä tulee ottaa riittävän laajalti huomioon Östersundomin alueen kokonaisuus.

Osayleiskaavassa on huomioitu Uudenmaan maakuntakaavan mukaisesti maantie 170 ja valtatie 7 sekä liikenteen yhteystarve -merkintä. Uudenmaan liitto pitää myös hyvänä osayleiskaavalle asetettuja tavoitteita alueen liikenneverkon kehittämiseksi sekä joukkoliikennekäytävän kehitysedellytysten varmistamiseksi. **Uudenmaan liitto kuitenkin toivoo Östersundomin osayleiskaavatyön joukkoliikennetarkistuksen edelleen kehittämistä jatkosuunnittelussa maakuntakaavan liikennetarkistusten toteutukseksi.**

Kulttuuriympäristö

Maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä osoitettu Sipoonjokilaakson kulttuurimaisema osayleiskaava-alueen itäreunassa on osayleiskaavaluonnoksessa osoitettu merkinnällä "Maisemallisesti arvokas alue". Merkintään ei liity kaavamääräystä. Koska alueen arvot eivät perustu pelkästään maisemaan, **tulee kaavan jatkosuunnittelussa ratkaista, miten termi "kulttuuriympäristö" liitetään osaksi merkintää. Lisäksi tulee antaa kaavamääräyksiä, jotka varmistavat maakuntakaavan maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön vaalimista ja sen arvojen huomioon ottamista edellyttävien määräysten välittymisen alueen tarkempaan suunnitteluun.**

Luontoarvot ja ekologiset yhteydet

Osayleiskaava-alueen pohjoisosaan sijoittuu Östersundomin alueen maakuntakaavassa osoitetun etelä-pohjoissuuntaisen viheryhteydestarvemerkin eteläinen osa. Maakuntakaavan merkintää koskevassa suunnittelumääräyksessä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet, alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen sekä lajiston liikkumismahdollisuudet.

Viheryhteydestarvemerkin tavoitteena on turvata lajiston liikkumismahdollisuuksia erityisesti Porvoonväylän ja Uuden Porvoontien poikki. Porvoonväylän muodostama estevaikutusta lisää merkittävästi hirviaita moottoritien molemmiin puoliin. Tien muodostama estevaikutus on tuotu esiin myös osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksessa: "Luontoselvityksissä selvitettiin myös alueen ekologisia yhteyksiä. Alueesta luoteeseen sijaitseva Sipoonkorpi on lähin luonnon ydinalue, jolla on maakunnallista merkitystä, mutta Porvoonväylä muodostaa eläinten

liikkumista pohjoisen suuntaan merkittävästi rajoittavan esteen, ja ohjaa eläinten liikkumista rannikon suuntaiseksi.“

Maakuntakaavan viheryhteystarve on huomioitu osayleiskaavassa viheryhteystarvemerkinä. Kaavaluonnoksessa esitetty ratkaisu ei kuitenkaan paranna lajiston liikkumismahdollisuuksia nykytilanteeseen verrattuna. **Uudenmaan liitto toivoo, että kaava-aineistossa tuodaan esille keinoja, joilla pohjois-eteläsuuntaisen viheryhteyden toimivuutta voidaan jatkossa parantaa.** Myös yhteyden jatkuminen Porvoonväylän pohjoispuolella on huomioon otettava seikka, vaikka se ei sijoitukaan suunnittelualueelle.

Suunnittelualueelle sijoittuu luontoarvoiltaan maakunnallisesti arvokkaita luontokokonaisuuksia. Itäisen Uudenmaan luontokohteiden maakunnallisen arvon määrittely LAKU-kriteerein Uusimaa-kaavaa varten -selvityksessä (Faunatica, 2018) esitellyistä kohteista kaava-alueelle sijoittuvat kaava-aineistojen luontoselvitysten mukaan kohteet Västerskog (136 ha), Hitå (60 ha) ja Norrskogen (36 ha) sekä osittain kohteet Hemängsbergetin–Björkhagan metsät (31,8 ha) ja Majvik (75,8 ha).

LAKU-kohteita on selvitetty ja niiden rajauksia on tarkistettu osana kaavan luontoselvityksiä. Uudenmaan liiton omien tarkastelujen mukaan LAKU-kohteet sijoittuvat kaavaluonnoksessa pääasiassa osaksi viheralueverkostoa sekä niiden luo-alueille. Asiasta varmistumiseksi **Uudenmaan liitto pyytää kuitenkin tarkentamaan aineistoja sen osalta, kuinka kaavaluonnoksen merkinnät vaikuttavat alueella tunnistettuihin maakunnallisesti arvokkaisiin luontokohteisiin.**

On tärkeää, että luontoarvot selvitetään ja suhteutetaan maakuntakaavan tilanteeseen osana kuntakaavoitusta, jotta maakunnalliset luontoarvot ja toimivat ekologiset verkostot voidaan säilyttää Uudellamaalla. Uudenmaan ekologistia verkostoja on tunnistettu kattavasti [Zonation-analyyseissä \(2018\)](#). Suunnittelualueelle sijoittuu ekologisten verkostojen kannalta merkittäviä käytäväalueita. Uudenmaan liitto kannustaa hyödyntämään kyseisiä analyyseja maakunnallisten ekologisten verkostojen huomioimiseen osana kaavaluonnosta.

Sipoonlahti on ekologisesti merkittävä vedenalainen meriluontoalue, eli EMMA-kohde. **Uudenmaan liitto esittää, että EMMA-kohde huomioitaisiin jatkosuunnittelussa esimerkiksi kaavamääräyksissä.** Suunnittelualueelle Sipoon sisäsaaristoon sijoittuu myös yksi maakunnallisesti tärkeä lintualue, eli MAALI-kohde. **Vaikutusten arvioinnissa olisi hyvä tuoda esiin myös vaikutukset saaristoluontoon.**

Tekninen huolto

Osayleiskaavassa ei ole osoitettu maakuntakaavassa esitettyä Helsinki-Porvoo siirtovesijohdon linjausta. **Uudenmaan liitto kehottaa lisäämään kyseisen yhteyden osayleiskaavaan.**

Ilmastovaikutukset

Kaavaratkaisun ilmastovaikutuksia on arvioitu yleispiirteisesti. Erityisesti kaavan luonnosvaiheessa on tärkeää tunnistaa laajasti eri vaikutuksia, jotta kaavan jatkosuunnittelussa niihin voidaan vielä vaikuttaa.

Uudenmaan liitto tuo esille, että **osayleiskaava-aineistoa tulee täydentää ilmastovaikutusten arvioinnilla**, jossa on tunnistettu kaavan keskeiset vaikutukset, kielteisten vaikutusten ehkäiseminen ja lieventäminen sekä mahdollisten hyötyjen vahvistaminen. Arvioinnissa on myös hyvä tuoda esille kaavan toteuttamisen erilaiset aikajänteet ja siitä aiheutuva epävarmuus. Arvioinnissa voi hyödyntää esimerkiksi KILVA-työkalua.

Kaavan toteuttamisen keskeiset ilmastovaikutukset aiheutuvat Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan yksityisautoiluun perustuvasta liikenteestä sekä uuden infrastruktuurin ja rakennusten rakentamisesta, jolloin menetetään myös kasvullista maa-alaa. Vuonna 2023 Sipoon kunnan päästöistä lähes 33 % aiheutui tieliikenteestä, mikä oli kunnan suurin yksittäinen päästösektori.

Liikkumisen päästöjen vähentämiseksi onkin tärkeää, että kaavalla tuetaan mahdollisuuksia liikkumistarpeen vähentämiseen ja vähäpäästöiseen liikkumiseen. **Kaava-aineistossa on lisäksi tarpeen kuvata alueen energiahuollon järjestäminen, sekä tarkastella mahdollisuuksia paikalliseen ja päästöttömään energiantuotantoon.**

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen merkitys kasvaa pidemmällä aikavälillä päästövähennysten onnistumisesta riippumatta. Kaavassa on välttämätöntä huomioida ilmastonmuutoksen sopeutumisen tarpeet ja ilmastoriskit. Kaava-alue rajautuu meren rannikolle, jolla esiintyy tulvia. **Tulvariskien hallinta on tarpeellista huomioida kaavamääräyksissä.**

Kooste lausunnon keskeisistä viesteistä osayleiskaavan jatkosuunnittelua varten

- Majvikin alue olisi hyvä sisällyttää nyt laadittavana olevan osayleiskaavan kaava-alueeseen, tai ainakin ottaa koko Östersundomin kokonaisuus laajemmin huomioon osayleiskaavoituksen yhteydessä tehtävissä selvityksissä ja vaikutusten arvioinnissa
- Jatkosuunnittelussa tulee tarkentaa, miten tehokkaan joukkoliikenteen mahdollistava yhdyskuntarakenne toteuttaa maakuntakaavan edellyttämää kytköstä Östersundomin-Majvikin alueen raideliikennetarkistukseen.
- Yhdyskuntarakenteen kehittämisen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa Västerskogin alueella tehokkaan joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten toteutuminen ja Gumbostrandin alueella turvallisen kestävä liikumisen mahdollisuudet
- Selostuksessa todetun osayleiskaavaan lisättävän raideliikenteen reservialue-merkinnän sekä raideliikenteeseen tukeutumiseen varautumisen lisäksi vaiheistus ja edellytys raideyhteyden sitovaan toteuttamispäätökseen tulee todeta ja varmistaa ehdon siirtyminen tarkempaan jatkosuunnitteluun.
- Esitetään osayleiskaavatasoisen liikenneselvityksen laatimista.
- Joukkoliikennetarkistusta tulee jatkosuunnittelussa kehittää edelleen maakuntakaavan liikennetarkistusten toteutukseksi.
- Esitetään termin ”kulttuuriympäristö” liittämistä osaksi maisemallisesti arvokkaan alueen kaavamerkintää, sekä määräysten antamista maakunnallisesti arvokkaan alueen arvojen vaalimiseksi.
- Jatkosuunnittelussa tulee tutkia keinoja, joilla pohjois-eteläsuuntaisen viheryhteyden toimivuutta voidaan jatkossa parantaa.

- Esitetään tarkentamaan aineistoja sen osalta, kuinka kaavaluonnoksen merkinnät vaikuttavat alueella tunnistettuihin maakunnallisesti arvokkaisiin luontokohteisiin.
- Esitetään EMMA-kohteen huomioimista jatkosuunnittelussa sekä sisällyttämään vaikutusten arviointiin myös vaikutukset saaristoluontoon.
- Maakuntakaavassa osoitettu Helsinki - Porvoo -siirtovesijohto tulee lisätä osayleiskaavaan.
- Osayleiskaava-aineistoa tulee täydentää ilmastovaikutusten arvioinnilla.
- Alueen energiahuollon järjestäminen on tarpeen kuvata, ja myös tarkastella mahdollisuuksia paikalliseen ja päästöttömään energiantuotantoon.
- Tulvariskien hallinta on tarpeen huomioida kaavamääräyksissä.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntija Mariikka Manninen

Täytäntöönpano:

Sipoon kunta

Oheismateriaali

Sipoo GVH OYK oheismateriaali MHS 25082025

Maakuntahallitus

§ 121

25.08.2025

TwinReg - Improving Helsinki-Uusimaa and Harju TWIN REGion cross-border strategic planning, citizen service and cooperation frameworks -projektin perustaminen

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 121
321/00.01.03.01/2025

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää perustaa TwinReg - Improving Helsinki-Uusimaa and Harju TWIN REGion cross-border strategic planning, citizen service and cooperation frameworks -projektin alaisuuteensa.

Varsinais-Suomen liitto on 14.5.2025 päätöksellään myöntänyt virolaiselle Harjun kuntien liitolle (Harjumaa Omavalitsuste Liit) ja Uudenmaan liitolle Interreg Central Baltic –ohjelman EU-rahoitusta TwinReg-projektin toteuttamiseen. Projektin tavoitteena on luoda Uudenmaan ja Harjun alueille rakenne yhteiselle strategiselle suunnittelulle ja jatkuvalle rajat ylittävälle yhteistyölle kaksoisalueen palveluiden parantamiseksi. Hankkeessa tunnistetaan rajat ylittävän yhteistyön pullonkauloja, määritellään keskeiset alueet syvemmälle yhteistyölle, luodaan alusta vuoropuhelulle sekä rakennetaan valmiuksia pitkän tähtäimen tavoitteelle pysyvästä yhteistyömallista ja –rakenteesta.

Strateginen lähtökohta

Hanke edistää Uudenmaan liiton ja Harjun kuntien liiton vuoden 2022 lopussa allekirjoittaman yhteistyön aiesopimuksen tavoitteita ja sen toimenpidesuunnitelman toteutusta. Aiesopimuksen mukaan aluetason tiivistyvän yhteistyön tavoitteena on lisätä molempien alueiden kansainvälistä vetovoimaa ja saavutettavuutta, sekä integroida alueita tiiviimmin yhteen. Hankkeella rakennetaan myös valmiuksia Uudenmaan ja Harjun pitkän tähtäimen tavoitteelle pysyvästä yhteistyömallista ja –rakenteesta.

Selostus

Rahoitus	Varsinais-Suomen liitto on 14.5.2025 päätöksellään myöntänyt Harjun kuntien liitolle ja Uudenmaan liitolle Interreg Central Baltic –ohjelman EU-rahoitusta TwinReg-projektin toteuttamiseen.
Projektin tavoitteet	Projektin tavoitteena on luoda Uudenmaan ja Harjun alueille rakenne yhteiselle strategiselle suunnittelulle ja jatkuvalle rajat ylittävälle yhteistyölle kaksoisalueen palveluiden parantamiseksi sekä rakennetaan valmiuksia pitkän tähtäimen tavoitteelle pysyvästä yhteistyömallista ja –rakenteesta.
Projektisalkun valintakriteerit	Kansainvälisyyden edistäminen, liiton toiminnan kehittäminen

Toteuttajat	Päätoteuttaja Harjun kuntien liitto osatoteuttaja Uudenmaan liitto
Projektin kesto	1.6.2025 – 30.11.2026
Projektihenkilöstö	Hankkeeseen nimetään Uudenmaan henkilökunnasta kaksi henkilöä.
Projektin kokonaiskustannus-arvio	213 536 € euroa
Uudenmaan liiton kustannusarvio projektissa	Uudenmaan liiton kustannusarvio 112 048 euroa muodostuu seuraavasti: Interreg CB -rahoitus 89 638 euroa (tukiprosentti 80 %), kansallinen vastinrahoitus (haettu) 15 687 euroa, Uudenmaan liiton omarahoitus 6 723 euroa

Uudenmaan liiton (osa)projektin rahoitussuunnitelma vuosittain			
	2025	2026	Yhteensä
Interreg CB -rahoitus	29 879	59 759	89 638
Kansallinen vastinrahoitus	5 229	10 458	15 687
Omarahoitus	2 241	4 482	6 723
Yhteensä	37 349	74 699	112 048

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- perustaa TwinReg -projektin,
- hyväksyä projektin omarahoitusosuuden 6 723 euroa katettavaksi Uudenmaan liiton määrärahoista,
- nimetä hankkeen vastuujohtajaksi aluesuunnittelujohtajan,
- velvoittaa hankkeen noudattamaan Uudenmaan liiton projektiohjeistusta.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntijat Sakari Saarinen, Johanna Loima

Maakuntahallitus § 58 12.05.2025
Maakuntahallitus § 122 25.08.2025

Osavuositarkastus 2/2025

Maakuntahallitus 12.05.2025 § 58

Tiivistelmä

Uudenmaan liiton vuoden ensimmäisessä osavuositarkastuksessa esitetään vuodelle 2025 hyväksytyn talousarvion toteutumista tammi-maaliskuun ajalta. Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää merkitä osavuositarkastuksen 1/2025 tiedoksi.

Selostus

Tarkastelujakson aikana liiton talous on toteutunut suunnitellusti eikä merkittäviä poikkeamia talousarvioon nähden ole.

Käyttötalouden toteutuminen tulosryhmittäin 1-3/2025

	1-3/ 2025	TA 2025	%	Ero	TP 2024
Varsinainen toiminta					
Toimintatuotot	1 942 010	8 184 500	23,7	-6 242 490	8 393 941
Toimintakulut	-1 925 026	-8 446 501	22,8	6 521 475	-8 270 899
Projektit					
Toimintatuotot	376 630	2 024 980	18,6	-1 648 350	2 586 729
Toimintakulut	-623 255	-2 024 980	30,8	1 401 725	-2 586 729

Talouden toteuma, varsinainen toiminta 1-3/2025

	1-3/ 2025	TA 2025	%	Ero	TP 2024
TOIMINTATULOT					
Liiketoiminnan myyntituotot	24 671	369 095	6,7	-344 424	490 822
Kuntien osuudet	1 916 601	7 800 405	24,6	-5 883 804	7 812 635
Myyntituotot	1 941 272	8 169 500	23,8	-6 228 228	8 303 457
Tuet ja avustukset	0	0	0,0	0	28 727
Muut toimintatuotot	738	15 000	4,9	-14 262	61 758
TOIMINTATULOT	1 942 010	8 184 500	23,7	-6 242 490	8 393 941
TOIMINTAMENOT					
Henkilöstökulut	-1 210 768	-5 569 150	21,7	4 358 382	-5 182 762
Palvelujen ostot	-493 395	-2 040 550	24,2	1 547 155	-2 191 753
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 185	-197 800	8,7	180 615	-169 030
Avustukset	0	-9 000	0,0	9 000	-8 366
Vuokrat	-198 735	-569 000	34,9	370 265	-671 173
Muut toimintakulut	-4 942	-61 000	8,1	56 058	-47 816
TOIMINTAMENOT	-1 925 026	-8 446 501	22,8	6 521 475	-8 270 899
TOIMINTAKATE	16 984	-262 000	-6,5	278 985	123 042
Muut rahoitustuotot	1 717	0	0,0	1 717	16 177
Muut rahoituskulut	-1 033	0	0,0	-1 033	-2 600
VUOSIKATE	17 668	-262 000	-6,7	279 669	136 619
Poistot	0	0	0,0	0	-10 815
TILIKAUDEN TULOS	17 668	-262 000	-6,7	279 669	125 803
Rahastojen muutos	0	0	0,0	0	138 000
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	17 668	-262 000	-6,7	279 669	263 803

Vuokrakulujen osalta menot ylittävät tammi-maaliskuun osalta talousarvion. Tämä kuitenkin tasaantuu vuositasolla ennalta budjetoiduksi, koska toimiston remontin yhteydessä liitto maksaa toimiston vuokrasta vain 50% ajanjaksolla toukokuu-heinäkuu.

Asian tausta

Maakuntavaltuusto hyväksyi 10.12.2024 liiton talousarvion ja toimintasuunnitelman vuodelle 2025.

Uudenmaan liiton sisäisen valvonnan ohjeessa edellytetään, että maakuntajohtajan on vähintään kolmen kuukauden välein annettava raportti maakuntahallitukselle toiminta- ja taloussuunnitelman toteutumisesta.

Maakuntahallitus päätti talousarviokäsittelyn yhteydessä 11.11.2024 § 161, että talouden toteuma raportoidaan hallitukselle neljännesvuosittain ja toiminnan toteutuminen raportoidaan puolivuositain, 30.6. sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

- 31.3. ja 30.9. tilanteista annettava katsaus sisältää keskeiset talouden tunnusluvut
- 30.6. ja 31.12. tilanteista annettava katsaus sisältää edellisen kohdan lisäksi yksityiskohtaisemman raportoinnin toiminnan toteutumisesta

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi vuoden 2025 ensimmäisen osavuositarkastuksen.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas
Asiantuntija Jukka Hynninen

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 122
254/02.01.01.00/2025

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää merkitä tiedoksi vuoden 2025 toisen osavuositarkastuksen ajalta (1.1.-30.6.2025).

Selostus

Uudenmaan liiton vuoden 2025 toisessa osavuositarkastuksessa esitetään talousarvion ja toimintasuunnitelman toteutumista tammi-kesäkuun ajalta.

Tarkastelujakson aikana liiton talous on toteutunut suunnitellusti eikä poikkeamia talousarvioon nähden ole. Henkilöstömenoissa on säästöä noin 150 000 euroa johtuen rekrytointien viivästymisestä ja vapautuneiden vakanssien täyttämättä jättämisestä.

Talousarvion mukaiset sitovat vuositavoitteet etenevät pääosin suunnitellusti.

Tavoite	Tavoitteen toteutuminen
Uudenmaan ilmastotyöllä on vähennetty alueen päästöjä	Etenee suunnitellusti
Uudenmaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI)-yhteistyöllä on kasvatettu alueen TKI-panostuksia	Etenee suunnitellusti
Valmistelussa olevalla VISIO-vaihemaakuntakaavalla on luotu edellytyksiä maakunnan vihreälle siirtymälle	Etenee suunnitellusti
Toiminnalla on edistetty aktiivisesti Uudenmaan edun mukaisesti merkittäviä ratahankkeita ja logistiikkaratkaisuja	Etenee suunnitellusti
Maakunnallista yhteistyötä on tiivistetty kuntien elinvoimaa ja työllisyyttä edistävässä palveluissa	Etenemisessä on haasteita
Vuoden 2025 aikana laadittavalla maakuntaohjelmalla luodaan edellytyksiä maakunnan tasapainoiselle kehitykselle	Etenee suunnitellusti
Uusimaalaisten toimijoiden yhteistyötä on vahvistettu kansallisessa ja kansainvälisessä edunvalvonnassa	Etenee suunnitellusti

Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaisia vuodelle 2025 asetettuja toiminnan painopisteitä on toteutettu suunnitellusti.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi vuoden 2025 toisen osavuositarkastuksen ajalta 1.1.-30.6.2025.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas
Asiantuntija Jukka Hynninen

Oheismateriaali

Talouden ja toiminnan osavuositarkastus 2 2025

Maakuntahallitus

§ 123

25.08.2025

Uudenmaan ennakkoaiheuttamispaperi Euroopan unionin tulevaan biotalousstrategiaan

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 123
379/07.00.04.09.01/2025

Tiivistelmä

Uudenmaan liiton ja Helsinki EU Officen yhteistyössä sidosryhmien kanssa laatima kannanotto EU:n tulevaan biotalousstrategiaan julkaistiin liiton verkkosivuilla ja syötettiin komission palautekanavaan 23.6.2025. Maakuntahallitukselle esitetään, että se merkitsee ennakkoaiheuttamispaperin tiedoksi.

Selostus

Euroopan komissio valmistelee parhaillaan uutta biotalousstrategiaa, jossa luodaan suuntaviivat toimivalle kiertotaloudelle, kestäväälle tuotannolle, biopohjaisille tuotteille ja kulutukselle Euroopassa. Strategian tavoitteena on edistää resurssiviisaa biotalouden kehitystä hyödyntämällä uusiutuvia luonnonvaroja kestäväen talouskasvun, innovaatioiden ja työllisyyden lisäämiseksi.

Biotalous on tärkeä teema Uudellemaalle ja koko Suomelle, siksi keskusteluun on syytä osallistua jo nyt. Uudenmaan liitto valmisti kesäkuussa 2025 tiiviissä yhteistyössä Helsinki EU Officen ja keskeisten sidosryhmiemme kanssa kannanoton, johon on koottu näkemyksiä komission EU:n tulevaan biotalousstrategiaan.

Biotalousstrategia tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia tutkimuslaitoksille, korkeakouluille, yrityksille ja kunnille, jotka voivat hyötyä biotalouden investoinneista sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeista. Kehityksen tulee kuitenkin tapahtua luonnon kantokyvyn rajoissa: biotaloutta pitää kehittää tavalla, joka ei vaaranna luonnon monimuotoisuutta, vaan pikemminkin lisää sitä.

Uudenmaan näkökulmasta biotalous, kiertotalous sekä puhtaan ja vihreän siirtymän edistäminen ovat keskeisesti yhteydessä toisiinsa, ja niitä tulisi myös edistää yhtenä kokonaisuutena. Biotalousstrategian tulee olla linjassa valmisteilla olevan EU:n kiertotalouslainsäädännön kanssa. Yhdessä näiden tulisi tukea eurooppalaisten bio- ja kiertotalousratkaisujen käyttöönottoa.

Uudenmaan suositukset EU:n biotalousstrategian valmisteluun:

- Biotalousstrategian tulee ensisijaisesti edesauttaa EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista, luonnon kantokyvyn asettamissa rajoissa. On varmistettava, että biotalouden ratkaisut tarjoavat mitattavissa olevia etuja koko planeetallemme.
- Biotalous, kiertotalous ja puhtaaseen energiaan siirtyminen ovat keskeisellä tavalla toisiinsa yhteydessä ja niitä tulisi käsitellä yhtenäisenä, EU:n strategisena kestävyiden viitekehityksenä.

- Bioteknologian ja biopohjaisten ratkaisujen rooli globaalien haasteiden ratkaisemisessa on tunnistettava Euroopassa.
- Biotalousratkaisuihin panostamalla voidaan vähentää Euroopan kriittisiä riippuvuussuhteita sekä edistää EU:n, valtioiden ja alueiden resilienssiä.
- Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusta, mukaan lukien innovaatiot, on lisättävä innovoinnin edistämiseksi ja EU:n johtavan aseman säilyttämiseksi biotaloudessa.
- Investoinnit osaamiseen, tutkimukseen ja yhteistyöhön ovat välttämättömiä biotalouden ja bioteknologian täyden potentiaalin hyödyntämiseksi.
- Ennustettavan ja johdonmukaisen, mutta myös joustavan EU-sääntelyn tulisi tukea ja mahdollistaa biotalouden kehittäminen ja investoinnit siihen.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä Uudenmaan ennakkovaikuttamispaperin Euroopan unionin biotalousstrategiaan tiedoksi.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntijat Ida Honkanen, Wilhelmiina Koivuniemi

Oheismateriaali

Helsinki-Uusimaa-non-paper-on-EU-Bioeconomy-Strategy

Maakuntahallitus

§ 124

25.08.2025

Vaalien valmistelutoimikunnan jäsenen vaihtuminen: Annielina Toikander Oskari Sundströmin tilalle

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 124
473/00.00.00.02/2024

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää valita vaalien valmistelutoimikuntaan uudeksi jäseneksi Annielina Toikanderin Oskari Sundströmin tilalle.

Selostus

Uudenmaan vaalien valmistelutoimikunnan tehtävänä on valmistella Uudenmaan liiton maakuntavaltuuston, maakuntahallituksen ja tarkastuslautakunnan valintaa perussopimuksen 11§:n mukaisesti. Lisäksi toimikunnalle voidaan osoittaa myös muita tehtäviä.

Vaalien valmistelutoimikunta avustaa muun muassa suhteellisuusperiaatteen ja tasa-arvolain vaatimusten yhteensovittamisessa toimielinten valinnan tueksi. Toimikunnan tulee ylläpitää vaalitulostointiin liittyviä tiedostoja. Toimikunta voi ottaa myös muita asioita käsiteltäväkseen.

Toimikunnan jäseniksi ja varajäseniksi on nimetty niiden puolueiden edustajat, joilla on edustus Uudenmaan liiton maakuntahallituksessa. Pääsääntöisesti niin kutsutun virka-aseman nojalla nimettävä jäsen on Uudeltamaalta ja henkilökohtainen varajäsen Helsingistä. Käytännössä jäseniksi nimetyt ovat olleet piirien toiminnanjohtajia tai vastaavia tehtäviä hoitavia. Puheenjohtajana toimii maakunnan liiton alueen suurimman poliittisen ryhmän edustaja ja varapuheenjohtajana toiseksi suurimman ryhmän edustaja. Toimikunta voi kokoontua siten, että sekä jäsen että varajäsen osallistuvat kokouksiin. Toimikunta voi kutsua kokouksiinsa myös ulkopuolisia asiantuntijoita ja erityisistä syistä myös muiden poliittisten ryhmien edustajia.

Vaikka kyseessä ei ole kuntalain 30 § tarkoittama toimikunta, vaalien valmistelutoimikunnan jäsenille maksetaan kokouspalkkiot Uudenmaan liiton palkkiosäännön mukaan.

Maakuntahallitus on nimennyt vaalien valmistelutoimikunnan toimikaudelle 2025–2028 kokouksessaan 16.12.2024 § 174. Tämän jälkeen toimikuntaan voidaan tehdä jäsen- ja varajäsenmuutoksia piirijärjestöiltä tulleiden esitysten perusteella.

Vaalien valmistelutoimikuntaan on nimetty puolueiden piirijärjestöjen ehdottamat seuraavat henkilöt:

Jäsen	Alue, puolue	Varajäsen	Alue, puolue
Janne Pesonen, pj.	Uusimaa, kok	Timo Enroth	Helsinki, kok
Jouni Gustafsson vpj.	Uusimaa, sdp	Tuomas Finne	Helsinki, sdp

Oskari Sundström	Uusimaa, vihr	Anna Hyödynmaa	Helsinki, vihr
Jari Immonen	Uusimaa, ps	Elias Nummelin	Helsinki, ps
Laura Fagerlund	Uusimaa, rkp	Anna Strömberg	Helsinki, rkp
Toni Asikainen	Uusimaa ja Helsinki, vas	Jari Heiskanen	Uusimaa ja Helsinki, vas

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- myöntää Oskari Sundströmille eron vaalien valmistelutoimikunnasta ja
- valita uudeksi jäseneksi Annielina Toikanderin.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas
Asiantuntija Janne Tamminen

Täytäntöönpano:

Päätösote: uusi jäsen

Maakuntahallitus

§ 125

25.08.2025

Luottamushenkilöiden matkamääräykset

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 125

Selostus

Uudenmaan liitto on jäsenenä useissa kansainvälisissä verkostoissa. Verkostotyön lisäksi edunvalvontatyötä tehdään myös muissa kansainvälisissä tapaamisissa ja seminaareissa. Osa kansainvälisistä luottamus- tai edustustehtävistä ovat luonteeltaan poliittisia.

Matkamääräykset

Matkustajan nimi	Markku Markkula
Määränpää	Belgia, Bryssel
Alkupäivä	15.9.2025
Loppupäivä	17.9.2025
Matkan syy	One year after the Draghi Report: what has been achieved and what has changed -kokoukseen osallistuminen Uudenmaan liiton edustajana
Kustannukset	Lennot n. 550 euroa

Asian tausta:

Uudenmaan liiton nimissä matkustettaessa myös luottamushenkilöillä tulee olla voimassaoleva matkamääräys. Sovittu toimintatapa on, että luottamushenkilöiden matkamääräykset antaa maakuntahallitus.

Kiireellisissä matkamääräyksissä, jotka on annettava ennen maakuntahallituksen seuraavaa kokousta, toimintatavaksi on sovittu, että matkamääräyksen antaa maakuntahallituksen puheenjohtaja tai maakuntahallituksen ensimmäinen varapuheenjohtaja, jos matkustaja on maakuntahallituksen puheenjohtaja.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää antaa matkamääräykset yllä selostusosassa kuvatulla tavalla.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Maakuntahallitus

§ 126

25.08.2025

Viranhaltijoiden päätökset

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 126

Selostus

Uudenmaan liiton viranhaltijapäätökset ovat luettavissa kolmen kuukauden ajan verkkosivuiltamme osoitteessa

https://uml10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=official_frames

Edellisen maakuntahallituksen esityslistan lähettämisen jälkeen on tehty seuraavat viranhaltijoiden päätökset:

Päätökset, joissa otto-oikeuden käyttöaika kulunut umpeen

Viranhaltija	Päätös	Päätöksen otsikko	Päätöstyyppi
Maakuntajohtaja	§ 81/2025 23.6.2025	Asiantuntijapalvelun hankinta; Luoto-verkkosivuston ylläpitosopimuksen jatko ja jatkokehitystyö ajalle 1.7.-30.9.2025	Hankintapäätös
Hallintojohtaja	§ 51/2025 23.6.2025	Talousarviovuosien 2020-2021 AKKE (UKKE)-valtionavustuksen palautus	Muu päätös
Aluekehitysjohtaja	§ 32/2025 24.6.2025	AKKE-muutospäätös hankkeelle AKKE25039 Kansainvälisen työvoiman rekrytoinnin C6-allianssi -Helsingissä	AKKE muutospäätös

Yksikään maakuntahallituksen jäsen, eikä maakuntajohtaja ole määräajan kuluessa ilmoittanut halustaan tuoda yllä listattuja viranhaltijapäätöksiä maakuntahallituksen otto-oikeusharkintaan, joten päätökset voidaan merkitä tiedoksi.

Päätökset, joissa otto-oikeuden käyttöaika jäljellä

Viranhaltija	Päätös	Päätöksen otsikko	Päätöstyyppi	Otto-oikeuden käyttöaika umpeutuu
Aluesuunnittelujohtaja	§ 8/2025	Osallistumispäätös Kestävät matkaketjut Itä- ja Länsi-Uudellamaalla: liityntäpysäköinti -selvitykseen	Osallistumispäätös	28.8.2025

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- merkitä alaistensa viranhaltijoiden päätökset tiedoksi ja
- ettei se käytä kuntalain 92 §:n mukaista otto-oikeuttaan esityslistalla mainittuihin päätöksiin.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Maakuntahallitus

§ 127

25.08.2025

Johtajien antamat lausunnot

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 127

Selostus

Edellisen kokouksen jälkeen on annettu Liitteet-kohdassa listatut lausunnot.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi johtajien antamat lausunnot.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Liitteet

- Liite 2 Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupolittiseksi selonteoksi eduskunnalle
- Liite 3 Lausunto Vantaan Energia Sähköverkot Oyn 110 kV voimajohtohankkeesta Aviapolis - Keimola
- Liite 4 Lausunto Vihersiniverkostosuunnitelma VISSI:stä (nro 2009), luonnosvaihe
- Liite 5 Lausunto koskien ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tapauskohtaista soveltamista yksittäistapauksessa, 3Flash Finland Oy, aurinkosähkön tuotantoalue
- Liite 6 Lausunto koskien ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tapauskohtaista soveltamista yksittäistapauksessa, Alight Mielikki Oy, aurinkosähkön tuotantoalue
- Liite 7 Lausunto Hangon Breidablickin ranta-asemakaavan ehdotuksesta
- Liite 8 Lausunto Vallunlenkki, asemakaavan muutosehdotuksesta, kaavanro 3662, Tuusula
- Liite 9 Lausunto, luonnos hallituksen esitykseksi ydinenergialaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Maakuntahallitus

§ 128

25.08.2025

Valmistuneet julkaisut

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 128

Selostus

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistus – Uudenmaan alueellinen suunnitelma. Uudenmaan liiton julkaisuja C 110 - 2025

God praxis för miljöarbete inom kommunernas kulturtjänster. Nylands förbunds publikationer C 111 - 2025

Yritys- ja työnantajapalvelut Uudenmaan työllisyysalueilla. Uudenmaan liiton julkaisuja C 112 - 2025

Bokslut och verksamhetsberättelse 2024. Nylands förbunds publikationer D 116 - 2025

Tilinpäätös ja toimintakertomus 2024. Uudenmaan liiton julkaisuja D 117 - 2025

Kaikki Uudenmaan liiton julkaisut:
<https://uudenmaanliitto.fi/julkaisut/>

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi valmistuneet julkaisut.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Maakuntahallitus

§ 129

25.08.2025

Kokousaikataulu tiedoksi

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 129

Selostus

Todetaan, että tämä on maakuntahallituksen toimikauden 2021-2025 viimeinen aikataulutettu kokous. Toimikausi jatkuu, kunnes uusi maakuntavaltuusto on nimennyt uuden maakuntahallituksen. Uuden maakuntahallituksen ensimmäinen kokous on 6.10.2025.

Seuraava **maakuntavaltuuston** kokous

– 2.9.2025

Seuraava **maakunnan yhteistyöryhmän** kokous

– 26.9.2025

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi kokousaikataulun.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 110, § 111, § 112, § 113, § 114, § 115, § 116, § 117, § 118, § 119, § 120, § 122, § 123, § 125, § 126, § 127, § 128, § 129

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 121, § 124**Muutoksenhakukielto**

Päätökseen, josta voidaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisuvaatimusohje

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään

Uudenmaan liitto, Maakuntahallitus

Oikaisuvaatimus jätetään joko sähköpostilla tai postitse:

- sähköposti: toimisto@uudenmaanliitto.fi
- Esterinportti 2 B, 00240 Helsinki

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on jätettävä toimiston aukioloaikana, viimeistään klo 15.45 oikaisuvaatimusajan päättymispäivänä.

Päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisen asiointilain (laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa, 13/2003) 19 §:n mukaisesti, jos asianosainen on antanut suostumuksensa siihen, että päätös voidaan lähettää hänelle sähköisesti tiedoksi. Tällöin asianosaisen katsotaan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä sen lähettämisestä. Jos päätös annetaan asianosaiselle tiedoksi kirjeellä, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin.

Muun oikaisuvaatimukseen oikeutetun katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on asetettu nähtäville yleiseen tietoverkkoon (Kuntalaki 410/2015 140 §). Tarkastettu pöytäkirja asetetaan nähtäväksi kokousta seuraavan viikon torstaina osoitteessa www.uudenmaanliitto.fi > päätöksenteko

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
- miten ja millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi

- millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
- oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot